

SMS-FIX

DIN MOTIVATION TIL LÆSNING



Giver SMS-noveller
læselyst?

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Resumé	3
Indledning.....	4
Præsentation af projekt SMS-fix	4
Evalueringsmetode	4
En baggrundsrapport og en artikel.....	4
De to spørgeskemaundersøgelser	4
Fokusgruppeinterviewene	5
Undersøgelsens begrænsninger	5
Rapportens opbygning	5
1. del: De unges læse-, mobil- og biblioteksvaner	6
De unges læsning	6
De mener, de er gode læsere og læser mest på computer og mobiltelefon.....	6
De fleste læser under ½ time og mellem ½-1 time i deres fritid	7
Nære relationer og "mig selv" giver læseinspiration, og de kan lide at læse	8
Opsummering: læsning	10
De unges mediebrug	10
Alle har og bruger en mobiltelefon - mest til kommunikation	10
Opsummering: De unges mediebrug	11
De unges biblioteksbrug	12
De er sjældent på biblioteket, det interesserer dem ikke og de har ikke tid.....	12
De låner og læser bøger/blade og kommer oftest alene.....	13
Delte vande om forfatterbesøg vil få unge til at bruge biblioteket mere	14
Opsummering: De unges biblioteksbrug.....	15
2. del: De unges forventning til og vurdering af projekt SMS-fix.....	16
De unges forventning til projekt SMS-fix inden projektets start	16
Lidt over halvdelen vil gerne læse og analysere novellerne, 66% tror ikke på øget læselyst	16
Ja til SMS-noveller: det er spændende, nyt og nemt at læse på mobilen	16
Nej til SMS-noveller: det er svært at læse og holde koncentrationen på mobilen	17
Ja til at analysere SMS-novellerne: det er noget nyt og giver bedre forståelse.....	17
Nej til at analysere SMS-novellerne: det er kedeligt og det er svært at læse på mobilen	17
Ja, SMS-novellerne vil øge læselysten	17
Nej, SMS-novellerne vil ikke øge læselysten	18
Opsummering: De unges forventninger til projekt SMS fix.....	18
De unges opfattelse af projekt SMS-fix efter projektets afholdelse	18
SMS-historierne er læst som forberedelse til skolen, og fordi det var let	18
Mange er positive overfor undervisning i SMS-novellerne	19
Delte meninger om arrangementet på biblioteket – forfattermødet var bedst	20
Rundvisning og forfattermøde giver ikke mere lyst til at komme på biblioteket.....	20
SMS-historierne giver ikke mere lyst til at læse	20
Opsummering.....	21
3 del: Unge læsesvage om læsning, biblioteker og projekt SMS-fix	21
Læsning og læselyst	21
Opsamling	23
Biblioteksopfattelse og lyst til at bruge biblioteket.....	24
Opsamling	25
Rundvisningen på biblioteket, forfattermødet og SMS-noveller i projekt SMS-fix.....	25
Opsamling	27
Konklusion og diskussion.....	28
Vejledning i at skrive sms-noveller til læsesvage unge	40
Vejledning i at formidle sms-noveller til læsesvage unge.....	41
Litteraturliste	43

PROJEKTET UNDERSØGER:

"Kan SMS-novellen være med til at øge motivationen for at læse ud fra betragtningen om, at SMS-novellen er en ny måde at læse på, at mobiltelefonen er en tryk og velkendt platform for målgruppen 13-17 årige og at SMS-novellen er meget personlig, når den lander direkte i bukselommen?"



SMS FIX - DIN MOTIVATION TIL LÆSNING FORORD

Aalborg Bibliotekerne har med støtte fra Kulturstyrelsen i 2013 og sammen med Herningvej Skole, Hassers Gymnasium og SMS Press undersøgt, om det var muligt at finde en uformel metode til at motivere læsesvage unge til at læse mere gennem formidling på en - for dem - velkendt og populær platform: mobiltelefonen og SMS'en via et forholdsvis nyt litterært format, nemlig SMS-novellen.

Projektets mål var først og fremmest at forøge unge læsesvages lyst til at træne deres læsning og samtidig at gøre målgruppen opmærksom på, hvad de kan bruge biblioteket og dets services til. Samtidig var det oplagt i følgeforskningen at undersøge de unges læsning og brug af medier udover deres brug af biblioteket.

Projektet afsøgte, om SMS-novellen kan være med til at øge motivationen for at læse ud fra betragtningen om, at SMS-novellen er en ny måde at læse på, at mobiltelefonen er en tryk og velkendt platform for målgruppen og at SMS-novellen er meget personlig, når den lander direkte i bukselommen. SMS'er har desuden en høj opmærksomhedsgrad, der kan være med til at sikre at SMS-novellerne vil blive læst. Samtidig ville SMS-novellerne blive udsendt gennem flere dage og på tidspunkter, der både ramte skoletiden og fritiden og dermed blev den delvis uafhængig af en institutionel kontekst. Vi har gjort brug af uformelle og lystbetonede læringsstrategier, ligesom projektidéen blev udviklet i et samarbejde med interessenterne for at sikre den nødvendige viden om den store gruppe af elever og de læsesvage elever.

Vi har gjort brug af uformelle og lystbetonede læringsstrategier ligesom projektidéen blev udviklet i et samarbejde med interessenterne for at sikre den nødvendige viden om den store gruppe af elever og de læsesvage elever.

Projektets sekundære formål var at øge de unges lyst til at bruge biblioteket. Derfor afholdt vi en feedback-workshop på Aalborg Bibliotekerne med interessenterne: elever, lærere, forfattere, SMS Press, projektejer, projektleder og andre relevante biblioteksansatte. En del af besøget var en introduktion til biblioteket. Omkring 110 elever deltog og debatten med forfatterne viste et klart engagement, lige som flere fik fornyet deres billede af biblioteket som rum.

Endelig var det et mål med projektet, at samle stof til en praktisk vejledning i, hvordan der kan skrives SMS-noveller til læsesvage sammen med en praktisk vejledning til, hvordan der kan formidles SMS-noveller til læsesvage på bibliotekerne.

Hvad mener eleverne:

Helt overordnet viste det sig, at SMS-noveller ikke gav målgruppen af læsesvage lyst til at læse mere. 1/3 af de unge mente før projektet, at deres læselyst kunne blive forbedret mens 2/3 ikke mente, at projektet vil have en effekt.

Argumenterne for, var at formen var ny, spændende og anderledes og at det var lettere at læse på mobilen. Argumenterne imod, var at det ville virke forvirrende at skulle læse på sin mobiltelefon, skærmen er for lille og der sker for meget andet på mobilen. Langt de fleste var dog enige om, at det ville være sjovt og spændende at prøve noget nyt.

Efter projektet var både 9. klasses og 1.g eleverne enige om, at mediet sætter nogle begrænsninger for læsningen og forståelsen af novellerne. Beskederne kommer i bidder, lagres ikke i læseværdig rækkefølge og bliver blandet sammen med elevernes egen strøm af sms'er.

Fokusgruppeinterviews med en gruppe på 8 læsesvage viste, at de forholdt sig meget kritisk overfor SMS-novellerne og analysearbejdet på klassen. Generelt mente de ikke at man kunne påvirke deres læselyst positivt.

Hvad mener underviserne:

Underviserne var alle meget motiverede for at bruge den ny litteraturform. SMS-noveller repræsenterer både en ny litteraturform og bliver serveret på en ny platform. SMS-noveller er med til at give variation og mulighed for at eksperimentere i undervisningen, de giver mulighed for at undervise i mediekendskab og dermed give de unge mediebevidsthed.

Alle elever læste deres lektier og underviserne hørte, hvordan eleverne talte meget om sms'erne både i timer og frikvarterer.

Underviserne mener at SMS-noveller er en spændende genre, der gør det muligt at komme i dybden med komposition, kommunikationsanalyse og personkarakteristik ud fra dialogen og det, der står mellem linjerne.

Et yderligere spin off var, at SMS-novellerne i folkeskolen blev brugt i flere fag - f.eks. kristendom (novellen Gid) og samfundsfag (novellen Klamydia), eleverne skrev selv sms-noveller til deres venskabsklasse, deltog med sms-noveller i en manuskriptkonkurrence og FN's Internationale Læsedag. Også på gymnasiet skrev eleverne SMS-noveller ud fra en vejledning, de selv havde sammensat på basis af undervisningen. En anden form var at de skrev tekster, der beskrev hovedpersonernes tanker mellem SMS'erne.

Begge skoler brugte PDF filer af SMS-novellerne i undervisningen for at have overblikket at analysere ud fra. Alle undervisere var enige om, at det var svært at holde rede på rækkefølgen af SMS'erne i den enkelte historie, fordi de bliver blandet sammen med elevernes private sms'er. Herningvej Skole vil bruge SMS-noveller igen i undervisningen og Hassers Gymnasium vil bruge dem igen i 1. g. Sikker er det, at nogle af disse 9. klasseelever og 1. g'ere kan trække en SMS-novelle til eksamen.

Underviserne har været glade for at deltage i projektet ligesom det har fungeret som en del af brobygningen mellem folkeskolen og gymnasiet.

Sidst men ikke mindst giver underviserne udtryk for, at de gerne vil være med en anden gang, men også at deres deltagelse står og falder med, at der følger projektmidler med til kompensation for deres tid. Et vigtigt parameter var også, at projektarbejdet kunne bruges som en del af pensum.

Hvad mener biblioteket:

Projektets unge deltagere bruger ikke biblioteket i særlig høj grad. Hele 83 % siger at de sjældent eller aldrig bruger biblioteket. De opgiver grundene til, at det ikke interesserer dem (62 %) og at de ikke har tid (42 %). Tallene her matcher "Kulturvaneundersøgelsen 2012".

De, der kommer på biblioteket, læser bøger/blade/aviser (87%) eller bruger computer/spil (37 %). Det matcher også "Kulturvaneundersøgelsen 2012".

Når eleverne bliver spurgt, hvad der kan få dem til at komme på biblioteket sammen med deres klasse, svarer 29 % at de gerne vil sidde og lave skolearbejde på biblioteket, 27 % svarer at opleve en forfatter live og 19 % svarer at låne bøger. Det viser, at de er åbne overfor at bruge biblioteket mere i skolesammenhæng.

På Aalborg Bibliotekerne arbejder vi intenst på at få fat i netop denne gruppe af 13-18 årige i deres fritid, idet vi tror på, at det er dér de skal nås. Og her tænker vi bredt og skelner ikke mellem læsestærke og læsesvage. For os drejer det sig om i første omgang at få målgruppen ind på biblioteket, hvor de gradvist oplever, hvilke tilbud biblioteket har og begynder at prøve sig frem.

Vores erfaring som formidlere og undervisernes erfaring fra deres daglige arbejde med de unge er, at de er meget selektive. I undersøgelsen bliver de unge spurgt, hvad der inspirerer dem til læsning og hele 69 % siger "mig selv", 32 % siger venner og 42 % angiver sociale medier. De går kun efter det, der interesserer dem og deres ligesindede lige nu og her. Af samme årsag arbejder vi meget sammen med institutioner og foreninger, der kender de unge og deres interesser på samme måde, som vi har gjort med dette projekt.

Sammenfatning af undersøgelsen:

Det er tydeligt at både lærere og elever synes, at SMS-novellerne er spændende, fordi de er nye og fordi de lander på ens egen mobil. Lærerne ser mange muligheder didaktisk. Hos eleverne er begejstringen mindre – 55 % har lyst til at læse novellerne og analysere dem på klassen.

En af underviserne på folkeskolen siger: "Hos os er det sådan at 90% af eleverne kun læser under tvang". Tallet er ganske givet et helt andet, hvis man spørger på gymnasiet – men en af 1. g'erne udtalte til en journalist under workshopen/forfattermødet, at han kun læser under tvang.

I følgeforskerens undersøgelse viser det sig, at de unge i projektet anser sig selv som gode læsere. Vi kan hermed argumentere, at det er svært at løse et problem hos nogle, der ikke selv mener, at de har et problem. Det kan diskuteres, om de unges holdning skyldes, at de endnu ikke har mødt så store faglige krav eller om de simpelthen undervurderer de krav, de mødes med eller kommer til at møde i deres voksenliv på et studie eller en arbejdsplads.

Man kunne også, som følgeforsker Henriette Romme Lund fra Nationalt Videncenter for Læsning, sige at der i projektet er en interessekonflikt mellem biblioteket og skolens ønske om at øge læselysten og biblioteksbrugen hos en gruppe unge, der allerede synes at de har lyst og evne til at læse og som ikke har lyst til at besøge biblioteket.

Perspektiver:

SMS Press har oplevet en stor interesse fra undervisningssektoren siden sommerferien. Både folkeskoler og gymnasier køber klassesæt. De tre noveller, der er produceret til projektet, bliver brugt en del, fordi skolerne vurderer at de er testet og godkendt i projektet. Enkelte skoler har lavet et samarbejde med det lokale folkebibliotek, så alle børn, der skal bruge SMS-noveller i undervisningen, skal oprette sig som låner på biblioteket. Dermed får de adgang til bibliotekets gratis SMS Press tilbud – også efter de har læst pensum.

SMS Press har indledt et samarbejde med Center for Undervisning i Hovedstaden og giver i en prøveperiode fri adgang til et udvalg af SMS-noveller til centrets brugere. Man arbejder på at brede samarbejdet ud til hele landet.

Det svenske forlag Nypon/Vilja har henvendt sig til SMS Press. Nypon/Vilja producerer udelukkende litteratur til læsesvage og SMS Press forventer sig meget at dette samarbejde.

For SMS Press er det en blåstempling at projektet sker i samarbejde med Kulturstyrelsen og det er et stort PR scoop at kunne henvise til de artikler, der er skrevet om projektet.

Hasseris Gymnasium overvejer, hvorvidt man ønsker at bruge SMS-noveller næste år til 1. g'erne.

Underviserne vurderer, at der ikke er stof nok i SMS-novellerne ift 2. og 3. g. Herningvej Skole bruger allerede nu også SMS-noveller i 6. og 8. klasse og har bredt brugen ud til andre fag udover dansk.

Formatet bruges også til produktion af egne historier.

På begge skoler opgiver man SMS-novellerne som pensum.

Vita Andersen, projektleder
Aalborg Bibliotekerne



RESUMÉ

I efteråret 2013 gennemfører Aalborg Bibliotekerne, Hasseris Gymnasium og Herningvej Skole samt forlaget SMS Press projektet: SMS-fix - din motivation til læsning. Her modtager unge i 9. klasse og 1.g noveller via SMS'er på deres mobiltelefon. De undervises i dem i skolen, og for nogles vedkommende deltager de i rundvisning og forfattermøde på Aalborg Hovedbibliotek.

Formålet med projektet er at give unge (især læsesvage) lyst til at læse og lyst til at bruge biblioteket.

Nationalt Videncenter for Læsning - Professionshøjskolerne evaluerer projektet med det fokus at kortlægge de deltagende unges læse-, biblioteks- og mobilvaner samt undersøge, om projektet giver de deltagende unge læselyst og lyst til at bruge biblioteket. Til det formål gennemføres to spørgeskemaundersøgelser, en før og en efter projektets afholdelse, samt 3 fokusgruppeinterview efter projektets afholdelse,

hvor projektets læsesvage unge deltager.

Evalueringen viser, at de deltagende unge anser sig selv som værende gode læsere, at de alle har en mobiltelefon, som de bruger flittigt, samt at de, på grund af manglende tid og interesse, sjældent kommer på biblioteket. Godt halvdelen af dem har positive forventninger til projektet, mens halvdelen har negative forventninger. De fleste tror ikke, det vil øge deres læselyst, og de, der tror det, udtaler sig om forventet læsning af flere SMS-noveller, ikke om læselyst i et mere generelt perspektiv.

Efter projektets afslutning tilkendegiver de unge i spørgeskemaundersøgelsen at have læst novellerne som lektie, de er positive overfor undervisningen i dem, men ikke overfor rundvisningen og forfattermødet på biblioteket. Såvel de unge i spørgeskemaundersøgelsen som i fokusgruppeinterviewene mener ikke, at deres deltagelse i projektet

har givet dem øget læselyst eller lyst til at bruge biblioteket.

Projekt SMS-fix - din motivation til læsning ville muligvis have nået længere i forhold til at opfylde sine formål, i fald projektet havde inddraget målgruppen samt viden om målgruppen i såvel projektets designfase som sideløbende med, at projektet blev afholdt, med mulighed for justering af projektet derefter.

Projektet har med sit formål om at skabe læse- og bibliotekslyst, især hos læsesvage, i kraft af sin målgruppe: unge mennesker samt grundet sin nytænkende metode: SMS-noveller, der læses i både fritid og skoletid, skabt viden om en bred vifte af emner, der kan være væsentlig for lignende, fremtidige projekter.

Evalueringen er afsluttet januar 2014

Henriette Romme Lund

Nationalt Videncenter for Læsning - Professionshøjskolerne

PRÆSENTATION AF PROJEKT SMS FIX

INDLEDNING

I efteråret 2013 gennemfører Aalborg Bibliotekerne, Hasseris Gymnasium og Herningvej Skole samt forlaget SMS Press projektet: SMS-fix - din motivation til læsning. Det er et samarbejde, hvor 328 unge (1) primært i 1. g, sekundært i 9. klasse modtager 3 forskellige noveller via SMS på deres mobiltelefon. Novellerne er skrevet af forfatterne Kim Fupz Aakeson, Svend Åge Madsen og Julie Hastrup. Eleverne undervises i novellerne i skolen og deltager, for nogle elevers vedkommende, i en rundvisning på Aalborg Hovedbibliotek, hvor de også møder forfatterne til et arrangement.

Formålet med projektet er at give unge (især læsesvage) lyst til at læse og lyst til at bruge biblioteket. Nationalt Videncenter for Læsning - Professionshøjskolerne følger og evaluerer projektet med det formål at kortlægge de unges læse- mobil- og biblioteksvaner samt undersøge, om projektet giver de deltagende unge mere lyst til at læse og lyst til at bruge biblioteket.

Evaluerings metode

Der indhentes data til at besvare evalueringsspørgsmålene via to spørgeskemaundersøgelser, der udsendes til alle deltagende unge, og tre fokusgruppeinterview der foretages med læsesvage unge. Spørgeskemaundersøgelserne gennemføres henholdsvis før og efter projektets afholdelse. Fokusgruppeinterviewene gennemføres efter projektets afholdelse.

En baggrundsrapport og en artikel

Evalueringen af projektet formidles dels via nærværende baggrundsrapport, dels via en artikel. Baggrundsrapporten samler de resultater, der er fremkommet via to spørgeskemaundersøgelser og tre fokusgruppeinterview. Artiklen samler og formidler baggrundsrapportens hovedresultater.

De to spørgeskemaundersøgelser

Der er tale om to næsten identiske spørgeskemaundersøgelser, der begge udgør et elektronisk spørgeskema, som udsendes via mail. I den første undersøgelse spørges der bredt til de unges læse-, mobil- og biblioteksvaner samt deres forventninger til projektet. I den anden undersøgelse spørges der til de unges læse- og biblioteksvaner for at afdække, om der er sket en ændring i disse, efter eleverne har deltaget i projektet, samt til deres opfattelse af det afsluttede projekt.

Begge undersøgelser indeholder både lukkede spørgsmål, hvor eleverne kan vælge en eller flere svarmuligheder, og åbne spørgsmål hvor eleverne selv kan formulere deres svar. Spørgsmålene er inspireret af tidligere gennemførte spørgeskemaundersøgelser af unges læse-, mobil- og biblioteksvaner. Det drejer sig om: PISA 2009, Tal om Børnekultur 2004, Kulturvaneundersøgelsen 2012, Hvad skaber en lystlæser 2007, Unges medie – og museumsbrug 2011, Unges mediebrug 2011 og The Appropriation of New Media by Youth 2006.

Mens nogle spørgsmål gentages direkte i de to spørgeskemaundersøgelser, så der derved etableres et sammenligningsgrundlag, er andre spørgsmål modereret. Dette er primært fordi, udgangspunktet for den aktuelle undersøgelse er læsning på mobiltelefon og ikke læsning af skønlitteratur i bøger. Et fokus som de tidligere undersøgelser af unges læsning og læsevaner har.

Et generelt kriterium for udvælgelsen af undersøgelserne er, at de er foretaget indenfor de sidste 10 år. I et omskifteligt mediebillede er det vigtigt at sammenligne med data, der har en vis aktualitet. Vigtigt er det også, at undersøgelsen forholder sig til danske unge, da målgruppen for projektet er de 15-16-årige. PISA er dog den eneste undersøgelse, der entydigt fokuserer på de 15-årige, idet de øvrige favner bredere aldersmæssigt (2). Det er vigtigt at have det in mente, når de indkomne svar sammenlignes med resultater i de ovennævnte undersøgelser.

1) De er fordelt på 297 1. g elever fordelt på 11 klasser og 34 9. klasseselever fordelt på to klasser. Der er altså en stor overvægt af gymnasieelever.

Fokusgruppeinterviewene

Der gennemføres tre fokusgruppeinterview, efter projektet er afholdt. Heri deltager læsesvage unge, der er projektets egentlige målgruppe. To af interviewene foregår på Hasseris Gymnasium med deltagelse af 6 elever. Et interview foregår på Herningvej Skole med deltagelse af to elever. Flere elever skulle have deltaget men må af forskellige årsager melde fra. Alle interview udføres fredag 25. oktober. De udføres med inspiration fra Steinar Kvale og Svend Brinkmanns værk "InterView" (3), hvor formålet dels er at få indblik i deres opfattelse af læsning, deres opfattelse og brug af biblioteket, samt hvad de selv mener kan give dem læselyst og lyst til at bruge biblioteket. Dels at få indsigt i deres opfattelse af projektet og de værktøjer, det tager i anvendelse for at give dem læselyst og lyst til at bruge biblioteket. Der udarbejdes en interviewguide til dette formål (se bilag). Alle interview transskriberes af Aalborg Bibliotekerne.

Undersøgelsens begrænsninger

Formålet med at gennemføre en spørgeskemaundersøgelser henholdsvis før og efter projektets afholdelse var at undersøge, om der var sket ændringer i de unges læse- mobil- og biblioteksvaner, efter deres deltagelse i projektet. Der deltager dog for få elever i den anden spørgeskemaundersøgelse til, at en sådan sammenligning er mulig. Mens 179 elever besvarer den første spørgeskemaundersøgelse, besvarer 57 elever den anden. Resultaterne fra den anden undersøgelse adskiller sig dog, trods det lille deltagerantal, ikke markant fra de resultater, der er fremkommet via den første. Dette understøtter resultaterne fra den første undersøgelse og indikerer, at elevernes læse- og biblioteksvaner ikke har ændret sig under projektet. Til interesserede indsættes resultaterne fra den anden spørgeskemaundersøgelse i fodnote, når resultaterne fra den første spørgeskemaundersøgelse gennemgås. Evalueringen fokuserer entydigt på de unges læsning og biblioteksbrug, deres mediebrug samt oplevelse af projektet. Andre pointer kunne være afdækket, i fald projektets implicerede parter: biblioteket, forlaget, folkeskolen og gymnasiet også var blevet inddraget.

Rapportens opbygning

Baggrundsrapporten er opdelt i tre dele.

1. del kortlægger elevernes læse-, mobil- og biblioteksvaner på basis af første spørgeskemaundersøgelse.
2. del beskriver de unges forventninger til og oplevelse af projekt SMS fix – din motivation til læsning på basis af de to spørgeskemaundersøgelser.
3. del beskriver de unges holdning til læsning, biblioteksbrug og projektet på basis af de tre fokusgruppeinterview.

2) Tal om børnekultur favner de 13-15-årige. Kulturvaneundersøgelsen 2012 har en målgruppe på de 15-19-årige ved de voksne og de 13-14-årige ved børn. Hvad skaber en lystlæser fokuserer på de 12-13-årige, Unges medie- og museums-brug har dels en målgruppe bestående af de 13-14-årige, dels af de 15-16-årige, Unges mediebrug arbejder med de 13-23-årige mens The Appropriation of New Media by Youth 2006 handler om de 12-18 årige.

3) Hans Reitzels forlag, 2009



DE UNGES LÆSE-, MOBIL- OG BIBLIOTEKSVANER

1. DEL

DE UNGES LÆSNING

“De mener, de er gode læsere og læser mest på computer og mobiltelefon”

I introduktionen til spørgeskemaets første spørgsmål, der handler om læsning, præciseres det for eleverne, at der med læsning ikke menes læsning i bøger alene.

Teksten er som følger:

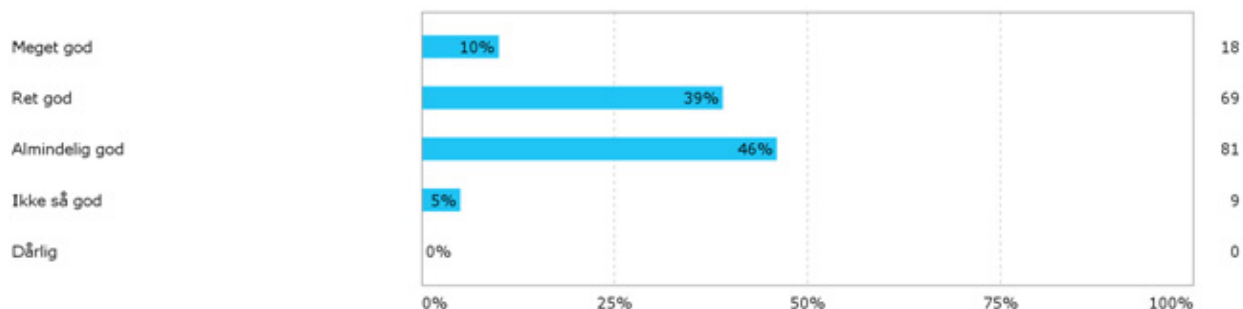
”Disse spørgsmål handler om dine læsevaner. Med det mener vi ikke kun når du læser bøger, men også når du læser i andre medier så som ipad, computer og mobiltelefon. Læsevaner er altså, kort sagt, når du læser tekster”.

Præcisionen skal sikre, at de unge også forbinder læsning med andre medier, da projektet indbefatter læsning på mobiltelefonen.

Besvarelsen viser, at en overvægt af eleverne synes, de er ”ret god” (39%) eller ”almindelig god” (46%) til at læse. Det er kun 10%, der anser sig selv for ”meget god”, og 5% der anser sig som værende ”ikke så god” (4). Ingen betragter sig selv som dårlige læsere. Selvom eleverne bliver bedt om at vurdere egne læseevner, tegner der sig altså et billede af en meget stor gruppe af ret gode og almindeligt gode læsere.

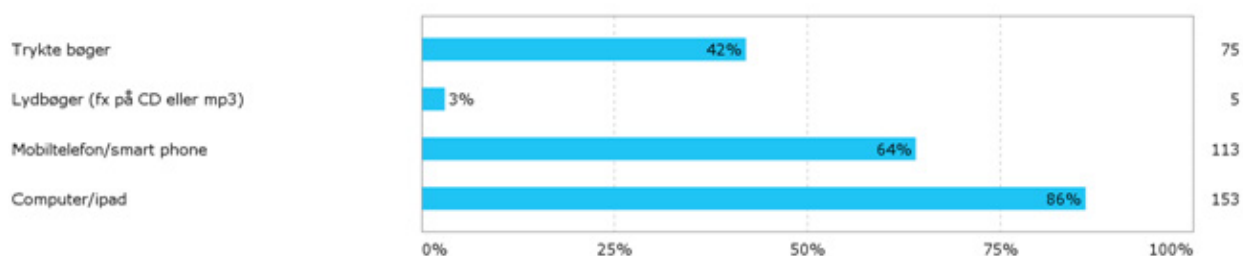
4) Det andet spørgeskema viser følgende resultat: 31% Meget god, 13% Ret god, 44% Almindelig god, 3% Ikke så god, 2% Dårlig.

Hvor god synes du selv du er til at læse?



På det efterfølgende spørgsmål om hvilke medier de unge læser mest i, svarer langt de fleste, at de læser på computer/ipad (86%). 64% læser på mobiltelefon/smartphone, mens 42% læser i trykte bøger (5).

I hvilke medier læser du mest? (sæt gerne flere kryds)



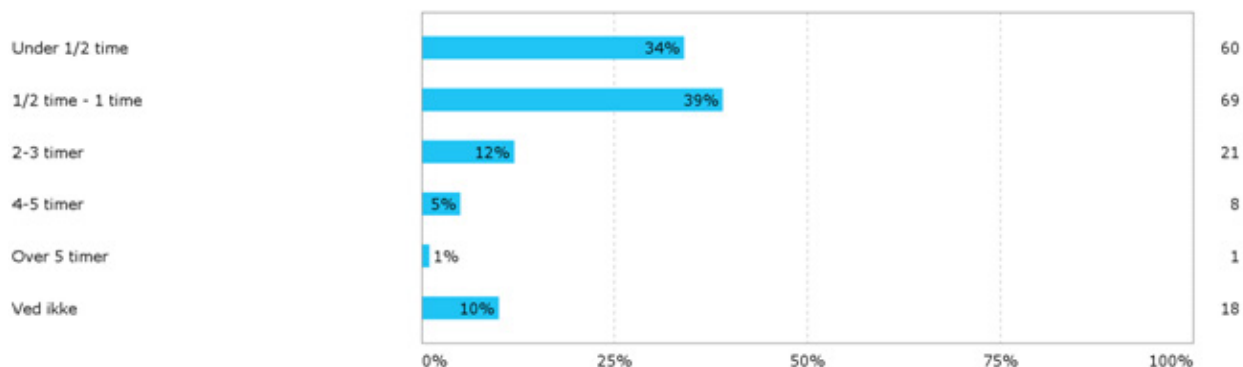
De unge orienterer sig altså i høj grad mod multimodale og interaktive medier og ikke mod bogen alene, når de læser. Det viser både, at de har forstået, hvad undersøgelsen af deres læsevaner går ud på, og at bogen som medie for læsning har fået følgeskab af andre og nye medier.

De fleste læser under ½ time og mellem ½-1 time i deres fritid

I spørgeskemaet spørges eleverne om, hvor lang tid de bruger på at læse på en hverdag og i en weekend, for deres fornøjelses skyld. Spørgsmålene stilles for at få indblik i de unges lystlæsning, da sigtet med projektet er at øge de deltagende unges læselyst. Endvidere er spørgsmålet enslydende med et spørgsmål, der tidligere er stillet i undersøgelsen *Tal om børnekultur 2004* (s.66).

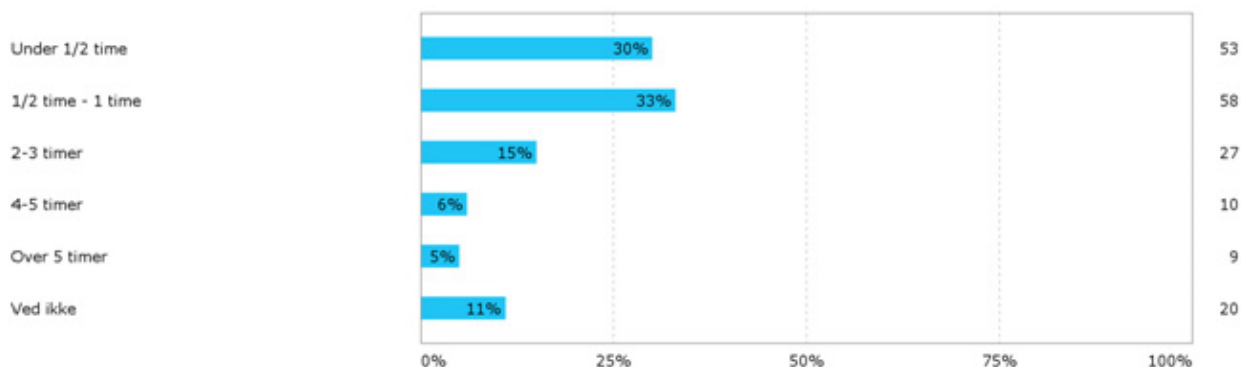
Det fremgår ikke af spørgsmålet, hvorvidt der er tale om læsning på en bestemt dag eller læsning generelt set på hverdage. Ej heller fremgår det, om der er tale om hver weekend, denne weekend eller en weekend, hvor de bare "læste igennem", om det er lektielæsning eller andet læsestof, der er tale om. For at kunne sammenligne med ovennævnte tidligere undersøgelse stilles dog et enslydende spørgsmål.

Hvor lang tid bruger du på at læse på en hverdag, hvor du læser for din fornøjelses skyld?



5) Det andet spørgeskema viser følgende resultat: 40% Trykte bøger, 5% Lydbøger, 69% Mobiltelefon/smartphone, 85% Computer/Ipad.

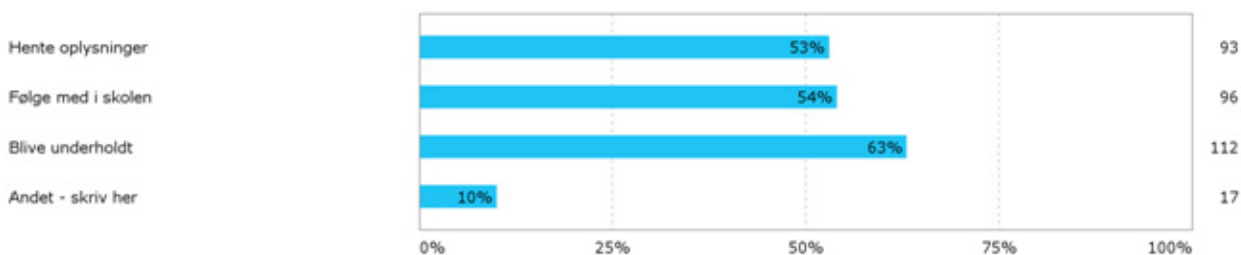
Hvor lang tid bruger du på at læse i weekenden, hvor du læser for din fornøjelses skyld?



Som man kan se, læser langt de fleste unge under ½ time (hhv. 34% og 30%) eller mellem ½ og 1 time (hhv. 39% og 33%) både når det gælder hverdage og weekender (6). Der læses en lille smule mere i weekenden end i hverdagen. Selvom marginalerne ikke er store, indikerer tallene, at de unge maksimalt bruger 1 time af deres fritid på at læse for fornøjelsens skyld, og at denne tid helst bruges i dagligdagen. Dermed stemmer svarene fint overens med de tal, der fremgår af Tal om børnekultur. Her er det ligeledes flest, der læser omkring ½-1 time dagligt (hhv. 43% på en hverdag og 37% i weekenden), mens lidt færre læser under ½ time dagligt (hhv. 37% i hverdagen og 34% i weekenden).

De unges egne forklaringer på hvorfor de læser i deres fritid fordeler sig næsten ligeligt mellem at hente oplysninger, følge med i skolen og blive underholdt (7). Dog med en lille overvægt på sidstnævnte.

Hvorfor læser du i din fritid? Læser du for at: (sæt gerne flere kryds)



På det åbne spørgsmål "andet" kan man læse svar som: *Fordi så er det nemmere at falde i søvn, Af ked-somhed eller: For at følge med og være social med andre mennesker, der sandsynligvis refererer til brugen af digitale medier.* Der er også svar som: *Jeg synes at det er rigtig dejligt at sætte sig ned med en god bog. Desværre er det begrænset hvad jeg har af tid til det, derfor læser jeg ikke så meget som jeg gerne ville,* der stiller spørgsmålstegn ved, om tiden der angives brugt på læsning er lige proportional med læselystens størrelse?

I det hele taget kan den tid, de unge angiver at bruge på at læse for deres fornøjelses skyld, diskuteres. For det første viser undersøgelsen, at de primært læser på computer, ipad og mobiltelefon. I så fald kan 1 times læsning måske være vurderet i underkanten i og med, at de unge må formodes at have disse medier indenfor rækkevidde hele tiden og derfor bruge mere tid på dem.

For det andet har PISA rapporten vist, at ½ times læsning hver dag forbedrer læseevnen, et budskab skolernes læsevejledere har taget til sig og bragt videre til forældre landet over. På det efterfølgende åbne spørgsmål om, hvorfor de unge læser i fritiden, skriver en da også: *Jeg skal læse 25 min. mandag-torsdag siger min mor.* Tid brugt på læsning i fritiden kan altså også være noget, der er blevet én pålagt.

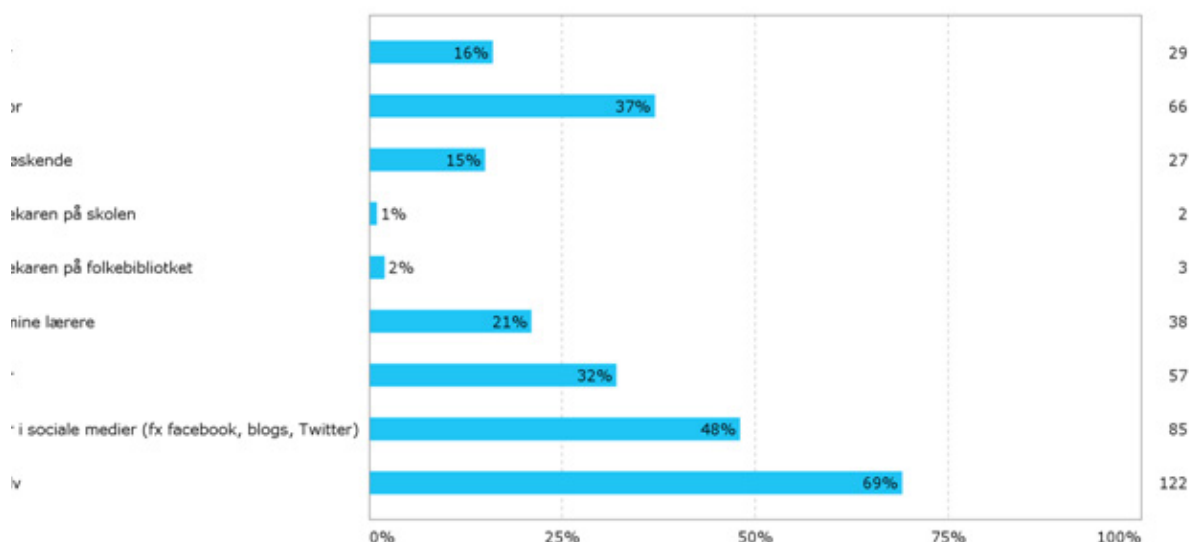
6) Det samme mønster gør sig gældende i den anden spørgeskemaundersøgelse. Her svarer 28%, at de læser under ½ time, og 43% at de læser ½-1 time på hverdage. 23% svarer, at de læser under ½ time, og 38% svarer, at de læser ½-1 time i weekenden.

7) Samme fordeling, dog med lille vægt på at følge med i skolen, ses i den anden spørgeskemaundersøgelse: 61% Hente oplysninger, 67% Følge med i skolen, 64% Blive underholdt.

Nære relationer og "mig selv" giver læseinspiration, og de kan lide at læse

Det er særligt de unges venner, såvel de fysiske (32%) som dem i cyberspace (48%), der giver dem idéer til hvad de skal læse. Dernæst kommer mor (37%), lærere (21%) og, i meget høj grad, "mig selv" (69%). Det er altså nære relationer og egne ønsker, der giver de unge idéer til læsning, fremfor fagpersoner som skole- og folkebibliotekarer (8).

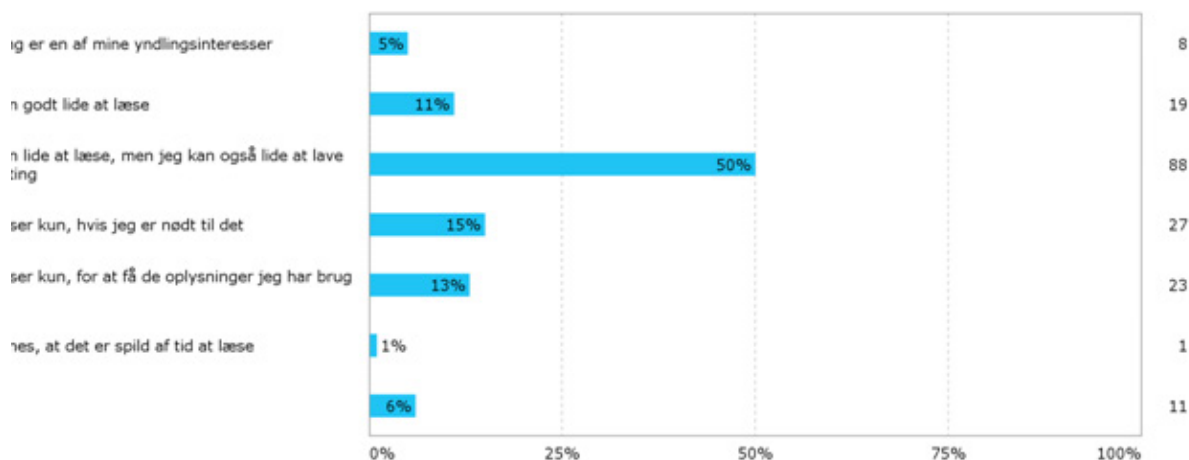
Hvem giver dig idéer til det du skal læse? (sæt gerne flere kryds)



Et lignende spørgsmål blev tidligere stillet i undersøgelsen: Hvad skaber en lystlæser, 2007, der viste, at det primært var kammerater og mor, der gav inspiration til læsning.

Til forskel fra dengang indeholder nærværende undersøgelse ikke en åben svarmulighed men har i stedet fået "mig selv" tilføjet, fordi mange børn i undersøgelsen dengang selv gav angav dette svar. Endvidere er "venner i sociale medier" tilføjet som afkrydsningsmulighed, da målgruppen må forventes at være aktiv her. Noget der i høj grad understøttes af deres svar, og som samtidig understreger, at de også bruger disse medier til at få eller udveksle idéer til læsning.

Hvad er din holdning til at læse?



8) Det samme ses i den anden spørgeskemaundersøgelse: 19% Min far, 34% Min mor, 8% Søskende, 3% Bibliotekaren på skolen, 5% Bibliotekaren på folkebiblioteket, 22% En af mine lærere, 47% Venner, 54% Venner i sociale medier, 71% Mig selv.

Langt de fleste unge (50%) kan lide at læse men også at lave andre ting. Lægges de 11%, der kan lide at læse, og de 5%, der mener læsning er deres yndlingsinteresse, til, tegner der sig et billede af en stor og glad læserskare (9).

Kun 1% kan ikke lide at læse. De resterende 28% har en pragmatisk tilgang til deres læsning: 15% læser kun, hvis de er nødt til det, og 13% læser kun for at få oplysninger, de har brug for.

Et lignende spørgsmål blev stillet i PISA 2009 (10). Svarene her viste, at en relativ stor andel af de nordiske elever har en negativ holdning til læsning. 45% oplyste, at de er meget enig/enig i, at de kun læser, hvis de er nødt til det, og næsten halvdelen af eleverne (47,5%) oplyste, at de kun læser for at få oplysninger, de har brug for. Hele 26% af de danske elever mener, at læsning er spild af tid, mens 24,2% angiver, at læsning er en af deres yndlingsinteresser. Set i forhold til PISA har de unge i denne undersøgelse altså en meget positiv holdning til det at læse.

9) Den anden spørgeskemaundersøgelse viser: 14% Læsning er en af mine yndlingsinteresser, 12% Jeg kan godt lide at læse, 44% Jeg kan lide at læse, men jeg kan også lide at lave andre ting, 8% Jeg læser kun, hvis jeg er nødt til det, 12% Jeg læser kun, for at få de oplysninger jeg har brug for, 0% Jeg synes det er spild af tid at læse, 10% Andet.

10) Her dog med mulighed for at angive: meget enig, enig, uenig (se teknisk rapport 2, kapitel 2, figur 2.9. s. 59). Der blev også stillet spørgsmål om læsning af bøger, som ikke blev medtaget i denne undersøgelse, da den undersøger læsning på et mere generelt plan.

OPSUMMERING: LÆSNING

Spørgeskemaundersøgelsen tegner et billede af en gruppe unge, der anser sig selv for at være gode læsere.

De læser primært på computer, ipad og mobiltelefon.

En stor del af dem læser under ½ time eller mellem ½-1 time i deres fritid dagligt, de får inspiration til deres læsning via nære relationer, venner i cyberspace og sig selv, og endelig har en stor del af dem en positiv holdning til læsning.

DE UNGES MEDIEBRUG

Alle har og bruger en mobiltelefon - mest til kommunikation

Alle deltagere i undersøgelsen bekræfter, at de har en mobiltelefon/smartphone, og på spørgsmålet om hvor ofte de bruger dette medie, samt en række andre, ligger den helt i top. 93% bruger mobiltelefonen/ smartphonen en eller flere gange om dagen. Kun 1% bruger den sjældent eller aldrig.

Hvor ofte anvender du følgende medier?

	EN ELLER FLERE GANGE OM DAGEN	EN ELLER FLERE GANGE OM UGEN	SJÆLDENT ELLER ALDRIG
TV	63%	27%	9%
Radio	30%	35%	35%
Avis	6%	41%	53%
Ugeblad/magasin (fx)	4%	42%	54%
Tegneserier	5%	11%	84%
Bøger	17%	44%	39%
Film	22%	67%	11%
Mobiltelefon/ smartphone	93%	6%	1%
Computer og Ipad	94%	6%	1%

Sammen med computer/ipad, som 94% bruger en eller flere gange om dagen, er mobiltelefonen/smartphonen altså det medie, som de unge bruger allermost tid på. Herefter kommer tv (63%).

I den anden ende af skalaen ligger aviser, ugeblade/magasiner og tegneserier. Der skal altså helst være strøm på det medie, de unge anvender. Dog skal det bemærkes, at bogen klarer sig helt fint set i forhold til de øvrige papirbårne medier. 17% af de unge åbner en bog en eller flere gange om dagen, 44% gør det en eller flere gange om ugen.

Ser man på, hvad de unge bruger mobiltelefonen/smartphonen til, peger de primært på at sende SMS (88%) samt gå på facebook, Twitter, Myspace eller lignende sider (87%). Lidt mindre, men stadig ofte, bruger de den til at hente musik, spille spil eller bruge app's og anden underholdning (58%) samt til at søge information (52%).



Hvad bruger du din mobiltelefon/smartphone til?

	EN ELLER FLERE GANGE OM DAGEN	EN ELLER FLERE GANGE OM UGEN	SJÆLDENT ELLER ALDRIG
Tale i telefon	60%	34%	6%
Sende SMS	88%	9%	3%
Sende MMS	27%	31%	41%
Fotografere eller optage video	40%	45%	15%
Hente musik, spille spil, bruge applikationer eller anden underholdning	58%	28%	14%
Læse eller se nyheder	38%	36%	26%
Søge information	52%	39%	9%
Gå på facebook, Twitter, Myspace eller lign.	87%	6%	8%

De unge bruger altså primært telefonen til kommunikation og dialog.

På det efterfølgende åbne spørgsmål: hvad er det allervigtigste, du bruger mobiltelefonen eller mobiltelefonen/smartphonen til? er det da også ord som: kontakt, information, sende en besked, snakke, ringe og skrive, der går igen i besvarelsene. Altså ord der beskriver en kommunikationssituation.

De unge skriver, at de bruger telefonen til at holde sig opdateret om omverdenen. Mest i forhold til deres nære omgivelser men også i et større perspektiv. En skriver: *Til at være opdateret i forhold til nyheder, politik og lignende (nationalt og internationalt)*, en anden skriver: *se om jeg har fået en besked fra nogle venner/familie på f.eks. Facebook*, og en tredje skriver: *at kunne følge med i hvad mine venner og familie laver*. Det er altså centralt for de unge at holde kontakt til venner og familie og være orienteret om disses gøren og laden. Mobiltelefonen gør dette muligt.

OPSUMMERING: DE UNGES MEDIEBRUG

Spørgeskemaundersøgelsen tegner et billede af en gruppe unge, der er storforbrugere af medier med strøm på: Alle har en mobiltelefon og bruger den til kommunikation, dialog og til at følge med i, hvad der sker omkring dem.

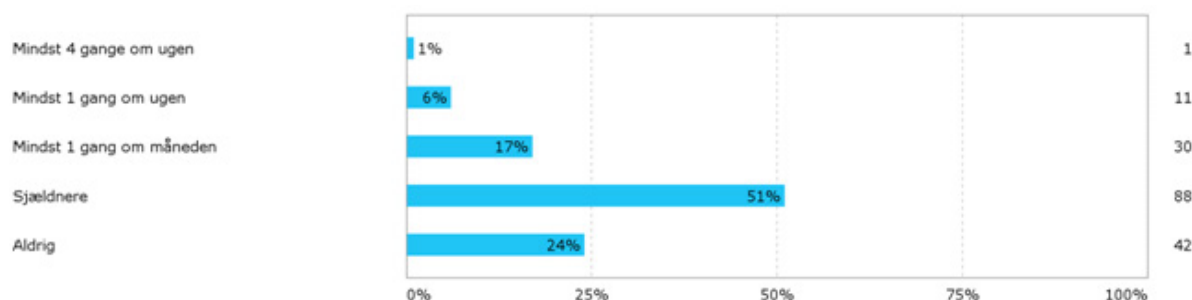
Endvidere bruger de ofte tid på tv, computer, ipad, mobiltelefon/smartphone. Papirbårne medier som aviser, ugeblade og tegneserier åbnes sjældent. Dog markerer bogen sig ved at blive brugt oftere.

DE UNGES BIBLIOTEKSBRUG

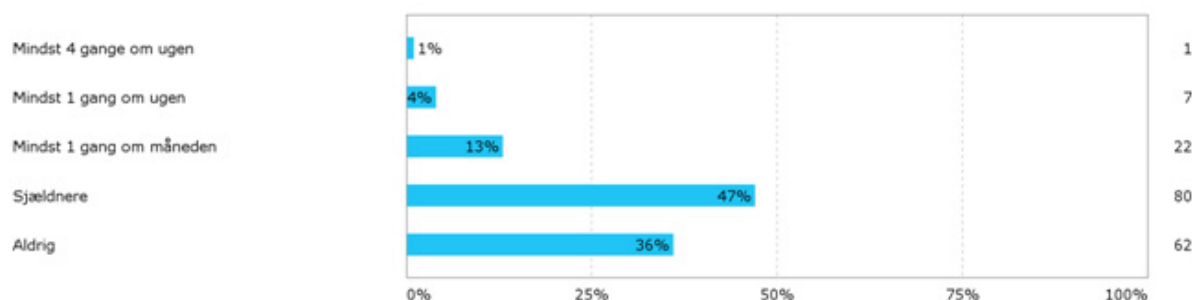
De er sjældent på biblioteket, det interesserer dem ikke og de har ikke tid

De unge er sjældne gæster på biblioteket. Sammenlagt besøger 75% sjældent eller aldrig skolebiblioteket, mens 83% sjældent eller aldrig besøger folkebiblioteket (11).

Hvor ofte besøger du skolebiblioteket?



Hvor ofte besøger du et af bibliotekerne i Aalborg (12)?



Begge spørgsmål er tidligere blevet stillet i: Tal om børnekultur 2004, (s.76 og 78), der viste, at 41% af de 13-15-årige besøger skolebiblioteket mindst en gang om ugen, mens 25% besøger det mindst en gang om måneden (s.76). Der er altså en væsentlig forskel på resultaterne fra denne undersøgelse og nærværende, som dog må skyldes, at størstedelen af de unge der besvarer undersøgelsen er gymnasieelever og derfor ikke har adgang til et skolebibliotek *.

Samme undersøgelse viste (s.78), at 30% af de 13-15-årige kom på folkebiblioteket mindst en gang om måneden, at 43% af de 13-15-årige kom sjældnere, og at 21% aldrig kom der. Sammenlignet med nærværende undersøgelse er der altså væsentlig færre unge (13%), der besøger biblioteket mindst 1 gang om måneden, omtrent samme antal unge (47%) der besøger det sjældnere, og et højere antal unge der aldrig besøger det (36%).

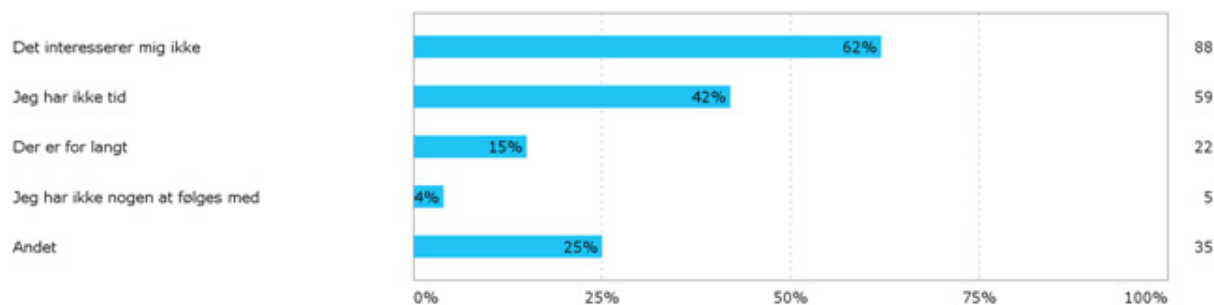
De unge, som har svaret, at de sjældent eller aldrig bruger et af bibliotekerne i Aalborg spørges om, hvorfor det er sådan, og her er det gennemgående svar, at det enten ikke interesserer dem (62%), eller at de ikke har tid (42%).

11) Samme billede fremgår af den anden spørgeskemaundersøgelse. Her angiver 79%, at de sjældent eller aldrig kommer på et af bibliotekerne i Aalborg.

12) vi skriver "et af bibliotekerne i Aalborg", da vi formoder at de unge ikke bruger betegnelsen: folkebibliotek

*) Red.: Hasseris Gymnasium har et gymnasiebibliotek.

Hvorfor kommer du sjældent eller aldrig på et af bibliotekerne i Aalborg? (sæt gerne flere kryds)

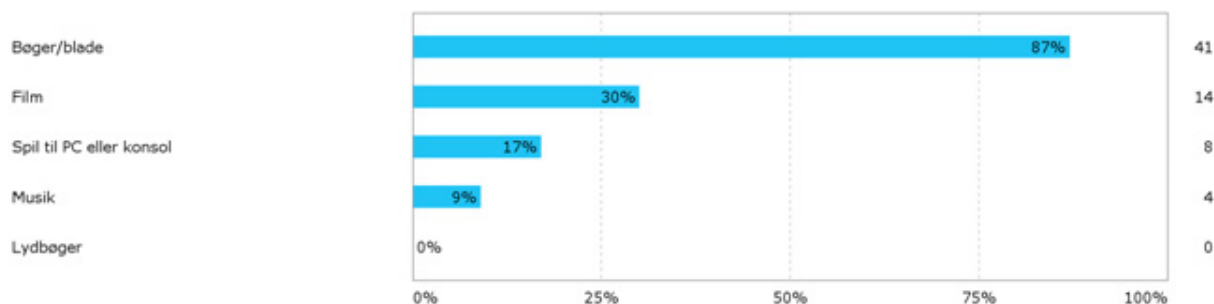


Et lignende spørgsmål, stillet i Kulturvaneundersøgelsen 2012, viser, at 76% af de 13-14-årige undlader at besøge biblioteket, fordi det ikke interesserer dem. 26% angiver, at de ikke har tid, og endelig angiver 21% "andet" som årsag. Svarene i nærværende undersøgelse stemmer altså fint overens med den landsdækkende undersøgelse.

De låner og læser bøger/blade og kommer oftest alene

Når de unge kommer på biblioteket, er det typisk for at låne bøger/blade (87%) på biblioteket ⁽¹³⁾. Et lignende spørgsmål er blevet stillet i Kulturvaneundersøgelsen fra 2012, der viste, at 86% af de 13-14-årige låner bøger og blade på biblioteket, mens 30% låner film. Der er altså fin overensstemmelse mellem de to undersøgelser.

Hvad låner du på biblioteket? (sæt gerne flere kryds)



Når det kommer til, hvad de unge laver på biblioteket, er den samlede brug af computer og spil på computer (37%) sammen med læsning af bøger/blade/aviser (40%) det, de unge laver mest. Øvrige tilbud som udstillinger, teater, musik, film, klub og lektiecafe anvender de stort set slet ikke.

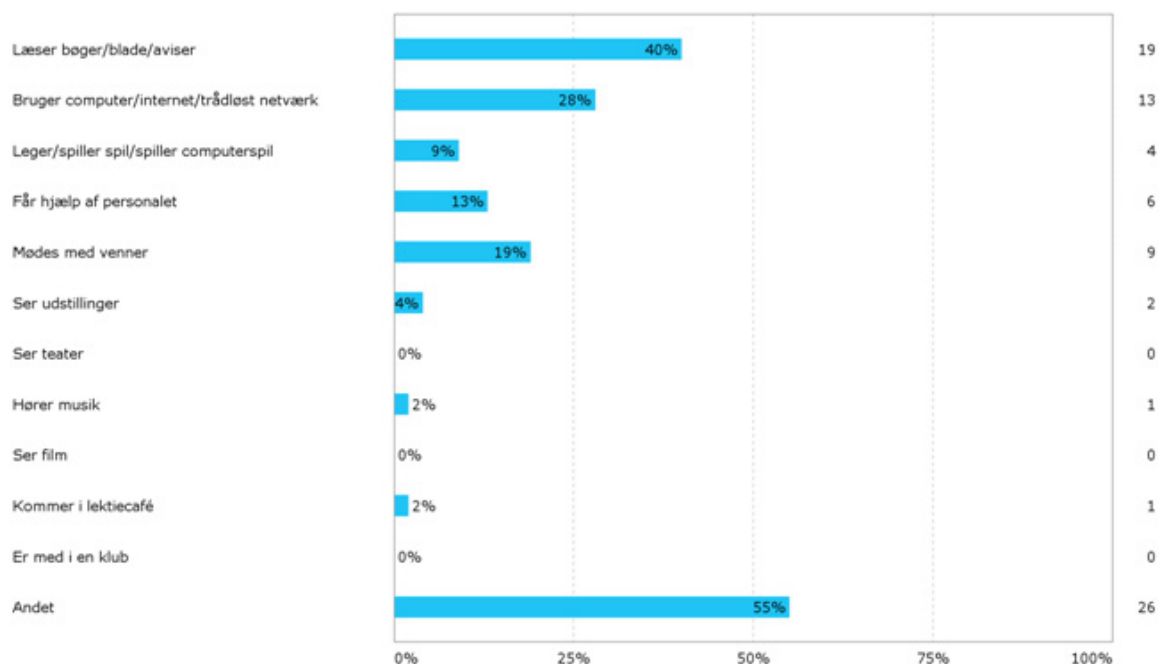
Den personlige kontakt synes også at have betydning for de unges biblioteksbesøg. 13% tilkendegiver, at de får hjælp af personalet, mens 19% mødes med deres venner ⁽¹⁴⁾.

Kulturvaneundersøgelsen fra 2012, hvor et lignende spørgsmål er stillet, viste (s. 230), at 38% af de 13-14-årige læser bøger/blade/aviser på biblioteket, at 23% bruger computer/internet/trådløst netværk, at 16% får hjælp af personalet, og at 16% mødes med venner. Der er altså, igen, fin overensstemmelse mellem denne lokale undersøgelse og den landsdækkende.

13) Den anden spørgeskemaundersøgelse viser samme resultat: 92% låner bøger/blade, 50% film, 33% spil til pc eller konsol, 17% musik, 8% lydbøger.

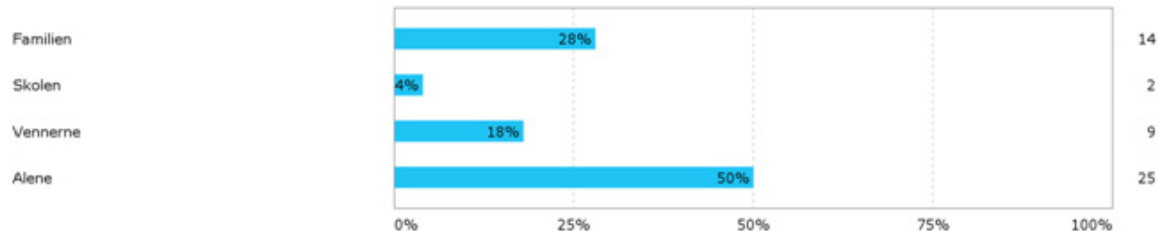
14) Den anden spørgeskemaundersøgelse er overensstemmende med dette: 67% Læser bøger og blade, 25% bruger computer, 17% spiller. Øvrige tilbud anvendes ikke.

Hvad laver du på biblioteket? (sæt gerne flere kryds)



På det efterfølgende spørgsmål om hvem de kommer på biblioteket sammen med, svarer 28%, at de kommer sammen med familien, mens 18% kommer sammen med vennerne. 50% markerer, at de foretrækker at besøge biblioteket "Alene".

Hvem kommer du på biblioteket sammen med?

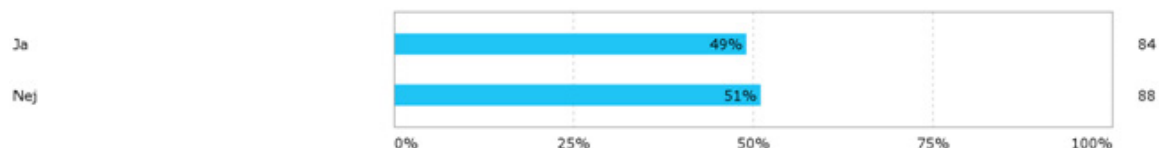


Det er interessant at se, hvor lille rolle skolen spiller i forhold til de unges biblioteksbesøg. Formentlig fordi dette traditionelt hører til i indskolingen. Dog vil elever i denne aldersgruppe givetvis kunne drage nytte af at kende til og bruge biblioteket. Eksempelvis til litteratursøgning i forbindelse med opgaver, som rum til gruppearbejde samt som en mulighed for at kunne låne computere til opgaveskrivning og andet skolerelateret arbejde.

Delte vande om forfatterbesøg vil få unge til at bruge biblioteket mere

Spørgeskemaets sidste spørgsmål fokuserer på, hvordan man kan få de unge til at bruge biblioteket mere. Spørgsmålene bygger på det konkrete projekt, hvor de unge skal møde forfatterne bag de tre SMS-noveller, de har læst.

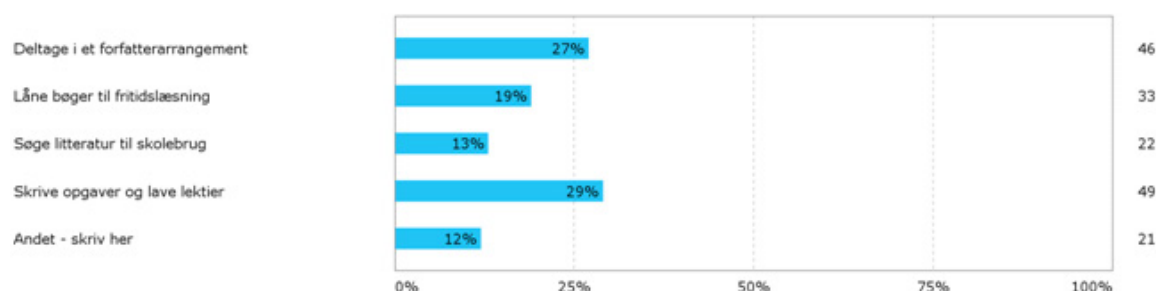
Tror du, at du ville få mere lyst til at komme på biblioteket, hvis skolen arrangerede et besøg derhen, hvor klassen mødte en forfatter, I har læst?



Eleverne er lige delt mellem henholdsvis at tro på (49%) og ikke at tro på (51%), at det at møde en forfatter på biblioteket vil give dem mere lyst til at tage derhen. Det er svært at sige, om deres svar baserer sig på en konkret erfaring eller på en forventning om, hvad de vil tænke og mene, da vi ikke ved, om de unge tidligere har besøgt biblioteket i forbindelse med et forfatterbesøg. Deres tidligere svar på spørgsmålet om, hvem de kommer på biblioteket med, tyder dog på, at det i så fald ikke er sket sammen med skolen.

Afslutningsvist spørges eleverne om, hvad de mere generelt set mener, ville give dem lyst til at bruge biblioteket sammen med klassen.

Hvad ville du have mest lyst til at lave på et af bibliotekerne i Aalborg sammen med din klasse?



Lån af bøger indtager en høj placering (19%), der kan hænge sammen med, at det de unge bruger biblioteket til netop er at låne og læse bøger. Man skal dog bemærke, at flere peger på forfatterarrangement (27%) og det at skrive opgaver og lave lektier (29%) (15). Noget der viser en åbenhed og interesse overfor, i hvert fald i skoleregi, at bruge biblioteket til andre ting end det, de traditionelt bruger det til.

15) Den anden undersøgelse viser en overvægt af: Låne bøger til fritidslæsning (30%) og Skrive opgaver og lave lektier (33%). Kun 14% ønsker at deltage i et forfatterarrangement.

OPSUMMERING: DE UNGES BIBLIOTEKSBRUG

De unge kommer meget sjældent på biblioteket, det interesserer dem ikke, og de har ikke tid. Når de kommer på folkebiblioteket, er det primært for at låne og læse bøger og blade.

Den personlige kontakt har også betydning, idet de ses med venner eller spørger personalet om hjælp. En stor del af de unge kommer på biblioteket alene.

Halvdelen af de unge tror, at et forfatterbesøg på biblioteket vil få dem til at komme der oftere, halvdelen tror ikke dette.

Forfatterarrangementer er, sammen med det at lave lektier, de aktiviteter, de unge har mest lyst til at lave på biblioteket sammen med deres klasse.



DE UNGES FORVENTNING TIL OG VURDERING AF PROJEKT SMS-FIX

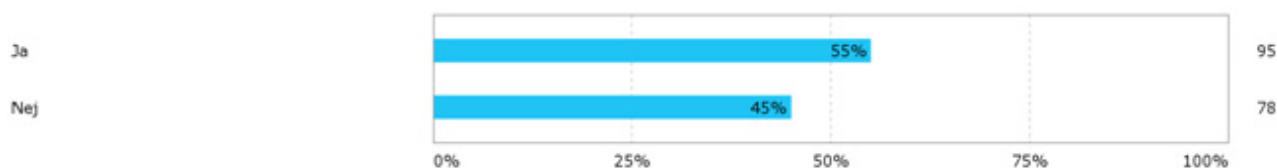
2. DEL

DE UNGES FORVENTNING TIL PROJEKT SMS FIX INDEN PROJEKTETS START

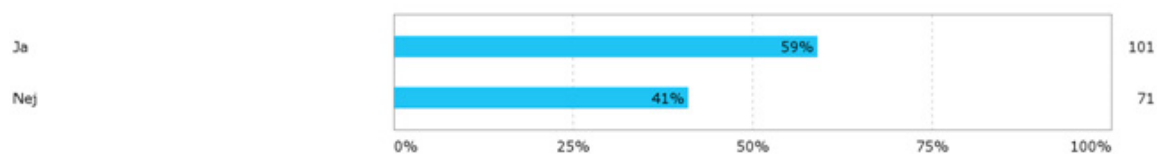
Lidt over halvdelen vil gerne læse og analysere novellerne, 66% tror ikke på øget læselyst

Som en del af det første spørgeskema spørges de unge om deres forventninger til projektet. Her har lidt over halvdelen, 55%, lyst til at læse novellerne, mens 59% har lyst til at analysere dem i undervisningen i skolen. 34% tror, at SMS-novellerne vil give dem mere lyst til at læse mere, 66% tror det ikke.

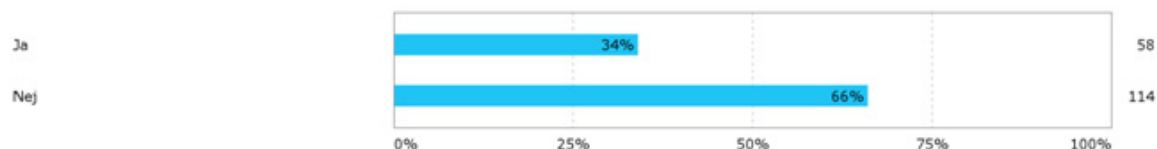
Kunne du have lyst til at læse historier, som du får via SMS`er på din mobiltelefon/smart phone?



Kunne du have lyst til at I analyserede SMS-historierne i undervisningen i skolen?



Tror du, at historier du modtager via SMS'er, vil give dig mere lyst til at læse?



De tre spørgsmål følges alle af spørgsmålet: hvorfor? I fald de unge svarer "ja", eller: hvorfor ikke? I fald de unge svarer "nej". Samtlige spørgsmål har en åben svarmulighed, så de unge selv har mulighed for at formulere deres svar. Disse gennemgås nedenfor.

Ja til SMS-noveller: det er spændende, nyt og nemt at læse på mobilen

I deres begrundelser for hvorfor de har lyst til at læse SMS-novellerne, slår en stor gruppe af de unge på, at det vil blive spændende, anderledes og nyt. De er altså åbne og nysgerrige overfor konceptet.

Mange er positive, fordi det er mobiltelefonen, de skal læse på. De mener, den gør det let at læse, fordi den er tilgængelig når som helst og hvor som helst, en skriver: *jeg har altid min mobil på mig, så jeg kan læse når jeg har lyst*. En anden skriver: *Så har jeg altid noget at lave hvis jeg er på farten*.

Andre har særlige forventninger til novellernes opbygning, der formentlig hænger sammen med den måde, de ved, man traditionelt kommunikerer på, når man sender og modtager SMS'er. En skriver: *det kunne være spændende at skulle vente på det næste stykke*.

Endelig forventer nogle, at det bliver lettere at læse: *Det går meget hurtigere når jeg læser på mobilen*, og at deres motivation for at læse vil stige, når læsestoffet ligger på mobilen. En skriver: *det er altid sjovt at modtage en SMS*.

Nej til SMS-noveller: det er svært at læse og holde koncentrationen på mobilen

Flere beskriver deres manglende lyst til at læse historierne med ord som: *gider ikke*, eller: *Det er for træls*. Andre angiver mere konkrete årsager som: *Har ikke tid*, eller at de generelt ikke kan lide at læse: *at læse er virkelig noget der ikke interesserer mig*.

Den største gruppe peger dog på, at det er problematisk at læse på mobilen. De er bekymrede for, om de kan holde koncentrationen. En skriver: *de andre ting på min mobil vil komme til at distrahere mig*, de bryder sig ikke om at læse på mobilen: *det er nederen at læse længere tekster på en telefon* og endelig mener de, at en eventuel dårlig netforbindelse kan besværliggøre læsningen.

I det hele taget mener de ikke, at en historie hører hjemme på en mobiltelefon. En skriver: *Altså hvis det er lange historier, så er det ikke lige jeg gider at læse på sådan en lille skærm*. Hvis læsbarheden skal være god kræver det en god skærm, som en skriver: *Så er det bedre på PC eller andet større*, eller det traditionelle medie: bogen. Som en skriver: *Jeg foretrækker bøger i papirform, på den måde koncentrerer jeg mig bedre*.

Ja til at analysere SMS-novellerne: det er noget nyt og giver bedre forståelse

Nogle af de unge tror, at undervisningen vil blive ny, sjov, anderledes og spændende: *Det lyder generelt bare spændende. Noget som man normalt ikke laver, hvilket altid er fedt.* Andre fokuserer dog mere på pligten end på deres lyst til at arbejde med novellerne. En påpeger, at det jo er: *et projekt i skolen*, en anden skriver: *Tror jeg kan blive nødt til det :-), fordi ellers er det spildt arbejde.*

Selvom de unge har en forventning til, at undervisningen vil blive anderledes, forventer de ikke, at deres udbytte vil blive anderledes. En skriver, at man kan være: *Sikker på at man har forstået historien*, fordi, *det er godt at gå i dybde med novellen*, hvilket må siges at være formålet med traditionel litteraturundervisning. Dermed indikerer de, at de mener, novellen er og bliver en novelle uanset, om den modtages som SMS'er.

Det er interessant, at de ikke reflekterer over, hvilken betydning det har, at mobilen kommer ind i klasseværelset, da det, der gav dem lyst til at læse novellerne, netop var, at de læses på mobilen. Omvendt kan det skyldes, at de ikke har erfaringer med at analysere SMS-historier i undervisningen.

Nej til at analysere SMS-novellerne: det er kedeligt og det er svært at læse på mobilen

De fleste af de elever, der ikke kan se nogen god idé i at analysere SMS-novellerne, bruger ord som besværligt, kedeligt, træls, eller: *Tror jeg kunne bruge tiden på skolen på noget mere fornuftigt.*

Nogle synes: *Det er mærkeligt at indblande det med skolen*, mens andre peger på, at de: *har travlt nok i forvejen*. Atter andre finder det kedeligt at analysere. En skriver: *Analysere tekster er ikke lige mig.*

Den største gruppe mener dog, at mobiltelefonen vil besværliggøre deres læsning. Atter handler det om læsbarheden: *Fordi det ville være alt for besværlig med en så lille skærm*, og: *Man kan ikke på samme måde gå tilbage og læse den igen uden at kludre i det*, og det handler om, at historierne vil blive dårlige: *fordi det er sikkert skrevet i hverdagsprog.*

De mener altså, at mobilen lægger en forringende ramme for læsningen og novellerne som sådan.

Ja, SMS-novellerne vil øge læselysten

Den gruppe unge, der tror, at SMS-novellerne vil give dem mere lyst til at læse, henviser til den: *anderledes undervisning*, og til den positive betydning de tror mobiltelefonen har for novellernes opbygning, en skriver, at de: *kommer i små bidder, ikke for store ikke for små, men tilpas* og for læsningen: *det er knap så besværligt, som at skulle ud og skaffe historierne man gerne vil læse.*

Det er altså mobiltelefonen, der primært kan tage æren for at øge de unges læselyst. De understreger dog også, at kvaliteten af novellerne skal være god: *Hvis det er nogle gode noveller, vil jeg nok få mere interesse for at læse.*

I de fleste besvarelser forholder de unge sig udelukkende til deres kommende lyst til at læse SMS-noveller, ikke til hvilken betydning, de tror, SMS-novellerne vil have for deres læselyst generelt set og på længere sigt.

Nej, SMS-novellerne vil ikke øge læselysten

De der ikke tror, de vil opleve mere læselyst, skriver enten, at de i forvejen læser meget og derfor ikke behøver læse mere: *jeg læser rigtig meget normalt, så.. Kan ikke blive motiveret mere*, eller at de generelt bare ikke kan lide at læse: *jeg hader at læse*. Andre ser læsningen som noget, der er skolerelateret, hvorfor det, som en logisk følge, ikke kan medføre noget, der er lystbetonet: *det er jo en lektie det vi skal læse på mobilen*, eller: *ting, vi skal læse i skolen, interesserer mig generelt ikke.*

De fleste forholder sig kun til de konkrete SMS-noveller og ikke til deres læselyst set i et bredere perspektiv. Her lægger de vægt på, at mobilen lægger nogle rammer for læsningen, der besværliggør den, hvorfor de hellere vil have bøger. En skriver: *Jeg gider ikke læse på telefonen. Jeg læser bøger.* De mener altså ikke, at mobilen kan tage æren for at skabe læselyst. En skriver: *Det er et forsøg på at få teenagere til at interessere sig for historier ved at bruge SMS hvilket teenagere bruger meget men hvis de ikke interesserer sig for historierne er det ligemeget hvad man gør.*

OPSUMMERING: DE UNGES FORVENTNINGER TIL PROJEKT SMS FIX

Der er en lille overvægt af unge, der er positive over for både at skulle læse og analysere SMS-novellerne.

De, der har lyst til at læse dem, tror, at læsningen bliver nem, hurtig og anderledes, når den foregår på mobiltelefonen. De, der ikke har lyst til at læse novellerne, mener, at historier ikke passer til en mobiltelefon, fordi skærmen er for lille til at læse på, og fordi der sker for meget andet i mediet, så de ikke kan koncentrere sig.

De unge, der har lyst til at analysere SMS-novellerne, mener, det er spændende og anderledes undervisning og vil gerne forstå novellerne bedre. De, der ikke har lyst til at analysere dem, påpeger, at de ikke kan lide at analysere, og tror mobiltelefonen vil besværliggøre læsningen.

Godt 1/3 del af de unge tror, at projektet vil øge deres læselyst, fordi mobiltelefonen letter deres læsning. 2/3 af de unge tror ikke, at projektet vil øge deres læselyst, fordi mobilen vil besværliggøre deres læsning.

Fælles for de unge er, at de forholder sig til læselyst i forhold til læsning af flere SMS-noveller men ikke til læselyst i et mere generelt perspektiv.



Svend Åge Madsen



Julie Hastrup



Kim Fupz Aakeson

DE UNGES OPFATTELSE AF PROJEKT SMS-FIX EFTER PROJEKTETS AFHOLDELSE

Det andet spørgeskema, der blev udsendt efter projektets afholdelse, besvares af 57 ud af de i alt 328 unge, der deltog i projektet. Det giver en svarprocent på 17, som er et spinkelt grundlag for at kunne sige noget overordnet om de unges holdning til projektet. Dertil skal lægges, at en stor del af de 57 unge ikke deltog i rundvisningen og forfatterbesøget på biblioteket.

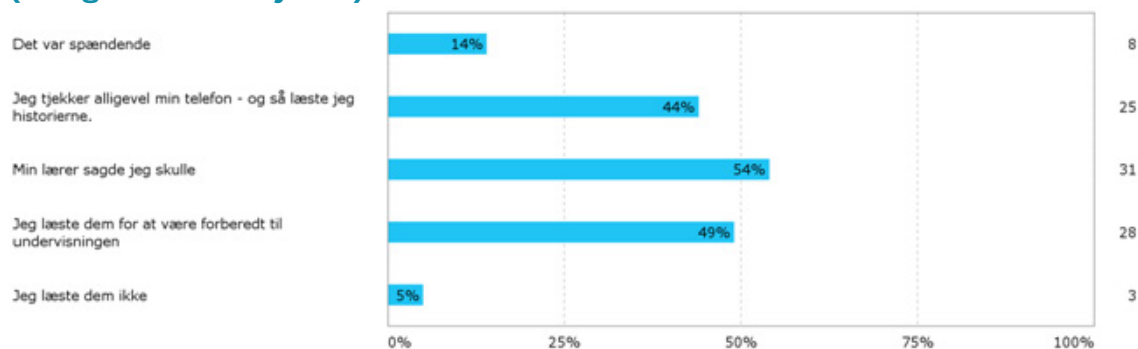
Når det kommer til besvarelsen af dette spørgsmål, er svarprocenten derfor væsentlig mindre. Elevernes svar skal dog ikke forbigås, da de kan give en fornemmelse af de unges holdning til det afholdte projekt. De gennemgås derfor nedenfor.

SMS-historierne er læst som forberedelse til skolen, og fordi det var let

På spørgsmålet: Hvorfor læste du de historier, som de fik via SMS'er på din mobiltelefon? svarer en stor del, at de har læst dem som forberedelse til skolens undervisning. 54% svarer "Min lærer sagde jeg skulle", mens 49% svarer "Jeg læste dem for at være forberedt til undervisningen". Kun 14% læste dem, fordi de mente, de var spændende.

Novellerne er dog også blevet læst, fordi de blev formidlet via mobiltelefonen. Således har 44% sat kryds ved: "Jeg tjekker alligevel min telefon – og så læste jeg historierne", hvilket understøtter de unges positive forventninger til, at projektet kunne give dem læselyst, fordi novellerne blev formidlet via mobiltelefonen.

Hvorfor læste du de historier, som du fik via SMS'er på din mobiltelefon? (sæt gerne flere krydser)



Spørgsmålet følges op af en række åbne spørgsmål om elevernes holdning til undervisningen i SMS-novellerne, hvad de syntes om biblioteksbesøget, samt om novellerne har givet dem mere lyst til at besøge biblioteket og til at læse. Svarene gennemgås nedenfor.

Mange er positive overfor undervisning i SMS-novellerne

På spørgsmålet: Hvad synes du om, at SMS-novellerne var en del af undervisningen på skolen? er langt de fleste elever positive. Typiske svar er: *Det var sjovt at prøve, Spændende og nyt, Det var sjovt og anderledes, Det var anderledes, nyt og interessant, Det var fint.*

Grunden til at de synes om at læse SMS-novellerne er, som en skriver, at de var lette at læse: *Det var godt, meget nemmere og sjovere end at læse en almindelig novelle på papir form, det tog heller ikke så lang tid, og man kunne nemmere leve sig ind i historien (...), at de adskilte sig positivt fra printede noveller i bøger: Man kørte heller ikke død i det, ligesom man godt kan når man læser en novelle i en bog, Meget bedre end almindelig undervisning med bøgerne, og at de skabte god afveksling i skolens undervisning, som en skriver: fint nyt tiltag. Dejligt afbæk fra den normale skolegang.*

Nogle peger dog på, trods deres positive holdning, at de havde problemer med at læse SMS-novellerne. De kritiserer dem for at komme i små bidder, idet det gjorde det svært at finde rundt i og få overblik over handlingen, en skriver: *"Det var spændende det meste af tiden. Men de kom ret tit, og langsomt begyndte det at blive irriterende. Derfor ventede jeg nogle gange på, at novellen skulle slutte, så jeg kunne læse det hele på en gang. Det er måske ikke sådan en SMS novelle skal læses, men det passer mig bedst, hvis jeg læser sådan".*

Dette kritikpunkt går igen hos de elever, der ikke kunne lide at modtage undervisning i SMS-novellerne, en skriver: *Jeg kunne ikke lide dem. Jeg synes det var en dårlig måde at få historier på, og jeg synes ikke det gav mening, eller: Det var meget langtrukket og usammenhængende.*

Trods det at eleverne mener, at mobilen letter læsningen og gør undervisningen mere attraktiv, sætter mediet altså også nogle begrænsninger, der både har betydning for elevernes læsning, forståelse af og holdning til SMS-novellerne.

Delte meninger om arrangementet på biblioteket – forfattermødet var bedst

På det åbne spørgsmål: Hvad synes du om at få en rundvisning på biblioteket og møde forfatterne bag SMS-novellerne? deler eleverne sig mellem at være lige dele positive og negative. Det skal nævnes, at en stor del af de elever, der svarer spørgeskemaet, ikke har deltaget i dette arrangement, hvorfor der kun er få svar på spørgsmålet.

De elever, der ikke brød sig om arrangementet, gør det i termer som: *kedeligt, ikke noget, jeg ville råbe hurra for..., Føler ikke at jeg har behov for det.* Især er de kritiske overfor rundvisningen: *Kedeligt, jeg vidste stort set alt om biblioteket, mens forfatterbesøget vurderes som mere interessant: Mødet med forfatterne var okay, men rundvisningen på biblioteket var knap så sjovt.*

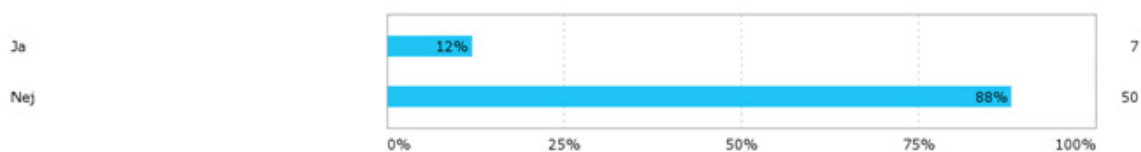
Samme holdning går igen hos de elever, der er positive overfor arrangementet. De beskriver rundvisningen som ok men unødvendig, en skriver: *Rundvisningen på biblioteket så jeg meget unødvendig i den sammenhæng med, at vi mødte forfatteren, mens forfatterbesøget fremhæves som interessant, fordi: Det var meget spændende. Man kunne få svar på de ting man læste, og på de ting man ikke forstod. Det var også meget spændende at finde ud af, hvorfor de skrev præcist det, som de skrev.*

Eleverne har altså været glade for at møde forfatterne bag de noveller, de lige har læst.

Rundvisning og forfattermøde giver ikke mere lyst til at komme på biblioteket

Størstedelen af eleverne (88%) mener ikke, at rundvisningen og forfattermødet på biblioteket har givet dem mere lyst til at komme der.

Har rundvisningen og forfattermødet givet dig mere lyst til at komme på biblioteket?



En af de 7 elever, der gerne vil komme der mere, skriver: *Biblioteket føles mere spændende nu hvor man ved hvad der er, en anden skriver: Fordi; der giver et større kendskab til budskabet og bøgerne.*

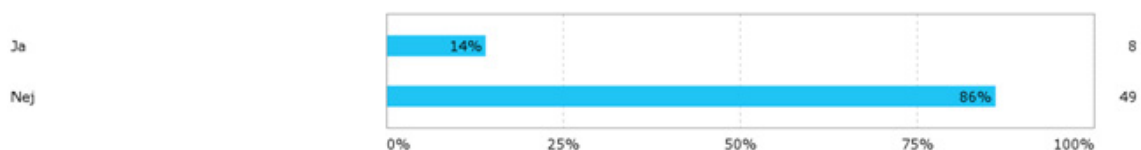
De 50 elever, der ikke mener, de har fået mere bibliotekslyst, begrundet det med, at: *Det er kedeligt, Det interesserer mig ikke.* De mener ikke, at de har brug for biblioteket, som en skriver: *Fordi jeg ikke har behov for at gå på biblioteket, eller at det er et sted, de har lyst til at tilbringe deres tid.* En skriver: *Fordi jeg bruger kun biblioteket, når jeg er nødt til det, og det er ikke lige det sted, jeg tager hen hvis jeg mangler noget at lave, så hellere blive derhjemme.*

En peger på, at man kan finde de samme ting på nettet: *Fordi det biblioteker kan, det kan nettet også,* og en anden skriver: *Ønsker ikke at låne bøger, vil meget heller købe dem, så jeg hele tiden har dem, og ikke skal tænke på at få dem afleveret.* Eleverne mener altså, at de kan få og finde bibliotekets tilbud andre steder, der tiltaler dem mere, end biblioteket gør.

SMS-historierne giver ikke mere lyst til at læse

Overordnet set mener eleverne ikke, at SMS-historierne har givet dem mere lyst til at læse. 14% svarer ja til dette, 86% svarer nej.

Har SMS-historierne givet dig mere lyst til at læse i det hele taget?



To af de 8 elever, der har lyst til at læse mere, mener, at mobiltelefonen har gjort læsningen lettere for dem: *Fordi jeg synes, at det er nemmere at læse på telefonen, da det er små bidder, og så har jeg altid min telefon på mig,* og at det at læse på mobilen var nyt og spændende: *Fordi det var en helt ny måde, at læse på og det var meget mere spændende.* Dog har kun én ud af de i alt 57, der har besvaret spørgeskemaet, fået inspiration til at gå i gang med anden form for læsning: *Mindet mig om det var længe siden jeg sidst læste. Så gik i gang med en ny bog.*

Langt de fleste af de 49 elever, der ikke mener, de har fået mere læselyst, peger på, at deres læsevaner er status quo efter projektet, en skriver: *Det ændrede ikke mit syn på læsning, læser stadig hvad jeg finder interessant,* en anden: *Jeg synes allerede at det er sjovt at læse i forvejen, og SMS-novellerne rykkede ikke på den opfattelse.* Endelig peger en på, at det ikke er SMS-noveller men historienes indhold, der er vigtig: *Jeg læser hvis der er en god bog, ikke bare for at læse.*



OPSUMMERING:

De unge har primært læst SMS-novellerne som forberedelse til skolen, og fordi mobiltelefonen gjorde det let at læse.

En overvægt er positive overfor den undervisning, de har modtaget i novellerne. De finder det sjovt og anderledes at bruge mobilen i skolen, dog har mobilen lagt nogle forringende rammer for læsningen: Der var rod i rækkefølgen af SMS'er, hvilket forvirrede forståelsen. Eleverne er ikke imponerede over besøget på biblioteket, men positive overfor mødet med forfatterne.

Arrangementet har ikke givet dem mere lyst til at bruge biblioteket, ligesom SMS-novellerne ikke har givet dem mere lyst til at læse.



UNGE LÆSESVAGE OM LÆSNING, BIBLIOTEKER OG PROJEKT SMS FIX

3. DEL

Efter projektets afslutning gennemføres 3 fokusgruppelinterview med 6 læsesvage elever fra Hasseris gymnasium og 2 læsesvage elever fra Herningvejens skole (16).

Formålet er dels at få indblik i deres opfattelse af læsning, deres opfattelse og brug af biblioteket, samt hvad de selv mener kan give dem læselyst og lyst til at bruge biblioteket. Dels at få indsigt i deres opfattelse af projektet og de værktøjer det tager i anvendelse for at give dem læselyst og lyst til at bruge biblioteket.

I nedenstående analyse af de tre interview søges at give et generelt billede af de læsesvage unges holdning til ovenstående spørgsmål.

Læsning og læselyst

De 8 unge, der deltager i interviewene, er alle udtaget på grund af deres læsevanskeligheder, da de repræsenterer projektets egentlige målgruppe, nemlig læsesvage unge. Interessant er det dog, at ingen af dem mener at have læsevanskeligheder eller omtaler eventuelle sådanne:

Elev 3: Jeg har ikke svært ved at læse i hvert fald.

H: Hvad med jer andre?

16) Det er de pågældende skoler, der udvælger eleverne til at deltage i fokusgruppelinterviewene.

Elev 2: Jeg har heller ikke svært ved at læse. Så det.

Elev 1: Jamen det har jeg heller ikke.

Elev 4: Heller ikke mig.

I stedet for at fokusere på hvordan de læser, drejer snakken sig i stedet om, hvor og hvornår de læser, og her indtager sociale og digitale medier en helt central placering.

Elev 2: Google.

Elev 1: De fleste sociale medier, der læser du jo.

Elev 2: Wikipedia.

Elev 1: Ja også det. Skype. Folk kan jo også få statusser derpå, dem læser man også.

Selvom sigtet med evalueringen netop er at se læsning i et bredere medieperspektiv end i bogen alene, spørges der ikke decideret ind til dette i interviewene. Det er de unge selv, der bringer sociale og digitale medier for læsning på bane.

Særligt foretrækker de at læse på Facebook: *Elev 1: (..)Altså man, vi bruger jo også Facebook, der læser man jo også hele tiden*, da det, for dem, er en hurtig og tilgængelig platform, *Elev 3: (..)fordi jeg ikke skal bruge tusind år på at finde en eller anden novelle der interesserer mig.*

Det primære medie for deres læsning er altså let tilgængeligt. Spørger man til deres opfattelse af bogen, er den, at den repræsenterer det diametralt modsatte: et klodset og tidskrævende medie de skal opsøge og bruge tid på:

Elev 3: Den er tung og træls.

H: Er det fordi, at man skal koncentrere sig om det samme i lang tid?

Elev 3: Ja. Også bare tiden til det, det tager så lang tid. Det er ikke altid jeg lige har så lang tid hver eneste dag til at bruge på det.

Bogen kræver, at de unge har tid til at læse. Det mener de, de har på ferier, under transport eller om aftenen lige inden de skal sove:

Elev 1: Jeg læser når jeg er på ferie.

(..)

Elev 1: Det er hvis jeg skal sidde stille i meget, meget lang tid. F.eks. at køre eller flyve, så plejer jeg altid at have et par bøger med, så plejer jeg at læse dem inden vi kommer tilbage.

Elev 3: Men jeg læser sådan hver aften, stort set. Med mindre jeg falder i søvn (..)der er jeg sådan afslappet og så kan jeg godt lide at læse om aftenen.

Læsningen i bogen sker altså i "parenteser" i de unges hverdag, hvor de har tid – men vælges kun til, når de ikke synes, de har andet at lave: *Elev 3: Hvis man skal sidde og kede sig i rigtigt lang tid. I bilen eller et eller andet. Elev 2: Hvis man generelt laver noget kedeligt.*

Centrale personer i deres bogvalg er nære relationer som familie og venner: *Elev 3: Altså, jeg har min mor. Min mor hun læser rigtigt mange bøger, og hun har sådan fem reoler derhjemme. Så tager jeg jo bare dem, så der er et stort udvalg. Ligeledes spiller egne valg og præferencer en afgørende rolle. Valg der ofte træffes på baggrund af gode resumeer på bagsiden af bogen: Elev 2: Ja, altså hvis jeg skal have en bog og læse, så plejer jeg altid at gå ind på biblioteket og så læse bagsiden af bogen og så hvis det fanger mig der, så plejer jeg altid at læse den. Så det er sådan. Eller fordi deres interesse vækkes: Elev 1: Fantasy, det fandt jeg selv ud af, fordi i folkeskolen, der havde vi sådan noget højtlesning og så skulle man låne en bog på biblioteket og så var der en eller anden jeg bare tog tilfældigt, bare sådan 'jeg vil godt lige låne en bog', og så fandt jeg så ud af, at den var god og så endte jeg med at læse alle 9 serier, eller hvad man kan kalde det.*

Alfa og omega for de unges læsning er i det hele taget, uanset om det er i bogen eller i sociale og digitale medier, at indholdet fænger dem.

H: Mhm. Det vil sige, at når jeg siger læsning, altså nu har vi snakket meget om bøger og nu sagde du også Facebook, tænker I så også, at I faktisk også læser når I er på Facebook?

Elev 1: Nej, det tænker jeg ikke over

H: Nej?

Elev 1: Det synes jeg ikke.

Elev 2: Nej, men det gør man. Man læser faktisk meget.

Elev 1: Mhm.

Elev 2: Hvis der er en der har skrevet noget mega langt noget, så læser jeg det helt færdigt.

Elev 1: Ja, ja.

Elev 2: Fordi jeg er nysgerrig over hvad den slutter med.

Elev 1: Ja, det gør jeg også

Hvis indholdet ikke fænger, lader de være med at læse:

Elev 2: Jeg kan godt lide at læse, altså, hvis jeg skulle læse sådan noget der fanger mig, ikke? Jeg kan ikke sådan, hvis det er noget der ikke fanger mig, så kan jeg mest holde ud til at læse 5 sider. Men hvis det er noget der fanger mig, så læser jeg det hele og jeg kan godt lide at læse.

Deres læselyst kan dog også vækkes, hvis de kan se, at de får noget ud af læsningen, og her spiller bogen en central rolle. Elev 2: Men det er godt at læse. Man skal læse for at få et bedre ordforråd og det hjælper med både sproglige og faglige ting(..)jeg skal til at begynde at læse mange bøger, fordi der er store krav efter, fordi jeg vil være pædagog.

De er bevidste om, at det er vigtigt at være en god læser for at kunne tage en uddannelse. Et budskab som forældre og lærere har været ambassadører for, og som eleverne har taget til sig:

Elev 3: Min mor har altid sagt det til mig, at jeg skulle øve mig i at læse, fordi der kom mange lektier på Gym.

Elev 4: Ja, min lærer i folkeskolen, vi havde haft hende i tre år og der har hun altid sagt, at man skal læse hver dag. Så det har jeg så også taget til mig, fordi der kommer mange lektier og man skal læse hele tiden.

Elev 1: Min gamle lærer sagde, at vi skulle læse mindst 20 minutter hver dag.

Elev 2: Jeg har også bare fået at vide af min gamle lærer, at jeg skulle bare læse sådan i en halv time, sådan hver dag.

Deres læselyst kan altså også tændes af et ønske om at forbedre deres læsekompetence, fordi de ved, at den fører til opfyldelse af fremtidsdrømme i form af uddannelsesønsker.

OPSAMLING

Trods det at de unge er udvalgt til interviewet på grund af deres læsekompetence, anser de ikke sig selv som svage læsere.

De læser gerne og primært i digitale og sociale medier og bryder sig ikke om papirbogen, som de anser som et klodset og tidskrævende medie.

For at læse i bøger skal de have tid, og indholdet skal interessere dem. Inspirationen til bogvalg kommer fra familie og dem selv. De kan dog også godt finde på at læse, hvis de kan se et videre perspektiv, i form af en bedre læsekompetence, så de er rustet til videre uddannelse.

Biblioteksopfattelse og lyst til at bruge biblioteket

De unge har det til fælles, at de sjældent bruger biblioteket (hvad enten det er mindre filialer, skolebiblioteket eller Aalborg Bibliotekerne). Alle kender dog til biblioteket som institution, fordi de kom der, da de var yngre, typisk sammen med deres forældre eller bedsteforældre:

Elev 3: Jeg brugte det, da jeg var lille (..) H: Ja? Og så tog dine forældre dig med ned på biblioteket? Elev 3: Ja, vi boede lige overfor, så det tog ikke så lang tid.

De er stoppet med at komme på biblioteket, enten fordi de ikke kan finde noget, der interesserer dem:

Elev 1: Ja. Jeg har også prøvet at lede efter en bog, men jeg har bare ikke kunnet finde noget som interesserede mig, fordi de synes det er kedeligt. Elev 2: Altså, jeg har været på biblioteket op til flere gange og jeg synes, at det er blevet så kedeligt, at jeg ikke tager derned længere, eller fordi de ikke gider. H: (..)kunne du ikke tage på biblioteket og så finde en bog, som var spændende for dig? Elev 1: Jo, det kan jeg godt, men det er jeg bare for doven til.

At de ikke har besøgt det længe kan være årsag til, at de har en forældet og ensidig opfattelse af biblioteket som et "bog-sted":

H: Hvis jeg nu siger bibliotek – hvad tænker I så?

Elev 3: Rigtigt mange bøger.

Når de en sjælden gang kommer på biblioteket, er det dog for at låne bøger. Enten til fritidslæsning eller til skoleopgaver. Nogle bruger det også som et sted, hvor de kan spille og være sammen med vennerne:

Elev 4: (..)Så sidder vi og spiller derovre og hvis der er sat FIFA til, så kan vi spille to mod to f.eks.

Det er typisk de ældste elever, der bruger biblioteket til at finde relevant faglitteratur til skoleopgaver. Her laver de researchen derhjemme på forhånd i stedet for at spørge en bibliotekar om hjælp:

Elev 1(..) vi søgte på nettet inden vi tog ind på biblioteket. Vi skulle lige være sikre på, at de havde noget om det vi havde om (...) og dem fandt vi så på deres hjemmeside og så reserverede vi dem og tog ud og hentede dem.

I det hele taget har de svært ved at se, hvad biblioteket kan tilbyde dem af information, som de ikke selv kan finde på internettet:

Elev 3: Hvis jeg skulle finde ud af noget som jeg ikke vidste f.eks., så ville jeg ikke gå ned på biblioteket og leje en bog om det.

Elev 4: Nej.

Elev 3: Så ville jeg jo bare slå det op på nettet, det er lettere altså.

De mener, at nettet er en hurtigere, lettere og mere tilgængelig hjælp end biblioteket og bibliotekarerne:

Elev 3: Jamen også hvis nu, at du har en opgave for til dagen efter. Så er det ikke sådan, at jeg tænker; 'Hov, jeg har sgu lige en time, jeg tager på biblioteket', så kan jeg sgu da bare lige nå det på 5 minutter på nettet?

Nettet fremstår altså som en stærk konkurrent, der er medvirkende årsag til, at de unge fravælger biblioteket:

Elev 2: (..)Fordi man kan jo altid bare købe en bog på nettet, så har man den jo selv, i stedet for at man skal låne den hele tiden og så glemmer man at aflevere den, så får du jo en bøde, så det gider jeg ikke spille min tid på.

Med et syn på biblioteket som et kedeligt bogsted, der er overhalet af internettet, er det selvsagt op ad bakke at tale med de unge om, hvad der kunne give dem lyst til at bruge biblioteket. De kommer gerne med forslag, der, trods det at de bevæger sig i forskellige retninger, har det til fælles, at de tager afsæt i ting, den enkelte selv finder interessant.

En vil gerne have, at biblioteket har de nyeste spil:

Elev 2:(..)det er sjovere at spille GTA et andet sted end i sit eget hus, jeg ved ikke hvorfor.

En anden så gerne biblioteket som mere opdateret og overskueligt indrettet:

Elev 4: Altså... gøre det mere moderne. Fordi, nu kommer jeg fra Storbritannien af (..) og altså, bibliotekerne derovre de er meget bedre sådan indrettet og det er også meget nemmere at finde ting. Det synes jeg ikke, at det er inde på Hovedbiblioteket her.

En tredje ville gerne kunne læse bøgerne online:

Elev 3: Jamen så skal de nok til at lave online-bøger, eller sådan et eller andet (..)Det er jo ligesom at gå på nettet og finde resultater der.

Mens en fjerde efterlyser en mere personlig betjening:

Elev 3: (På skolebiblioteket) det var også nogen man kendte, nogen der vidste hvad man egentlig gad at læse.

Eleverne kommer altså ikke med et ensartet udsagn om, hvad der kunne give dem lyst til at bruge biblioteket. På den anden side stilles de en svær opgave: at udtale sig om og foreslå udvikling af et sted hvor de kom som børn, og som de sjældent besøger nu, hvorfor deres kendskab til stedet er meget lille.

OPSAMLING

Eleverne er kommet på biblioteket som små men er nu holdt op med at bruge det, fordi de ikke mener, stedet har de ting, de interesserer sig for.

De ser biblioteket som et kedeligt sted med bøger, og mener de hurtigere og lettere kan få de informationer, de har brug for ved at gå på internettet.

Nettet står som en medvirkende årsag til, at de unge fravælger biblioteket. De unges forslag til udvikling af biblioteket baserer sig på egne interesser og præferencer samt på et forældet billede af biblioteket som institution.

Rundvisningen på biblioteket, forfattermødet og SMS-noveller i projekt SMS fix

Det er kun de to folkeskoleelever, der er positive overfor rundvisningen på biblioteket. Gymnasieeleverne er ikke imponerede:

Elev 3: Det var mega kedeligt. De mener, de ikke fik noget nyt at vide: Elev 4(..)jeg har været der flere gange, så jeg vidste på en måde det hele.

Reaktionen var, at nogle tænkte på at gå:

Elev 3: Altså vi tænkte meget: 'Går vores lærer nu, tjekker han om vi er her?', mens andre konkret gjorde det Elev 1:

Der var nogen der gik, deriblandt elevernes lærer: Elev 3: Men vores lærer, han tog også bare hjem. Rundvisningen på biblioteket var altså ingen succes i de unges øjne.

Ligeledes stiller eleverne sig meget skeptiske overfor forfattermødet. De føler ikke, det har gjort dem klogere på novellerne: *Elev 4: Altså, jeg synes, jeg tænkte bare, vi kan lige så godt lade være med at komme. Jeg fik ikke rigtigt nogle konkrete svar, på de spørgsmål vi stillede i klasserne, og de føler ikke, at de kom tættere på forfatterne som personer:*

Elev 3: Altså, de sad jo deroppe og så sad vi dernede og så snakkede de bare. Så det var ikke sådan, jeg følte ikke rigtigt, at jeg mødte dem som sådan, jeg sad bare og gloede på dem",

Elev 1: Ja, det kunne, det kunne lige så godt have været en eller anden, anden person.

Årsagen til deres kritiske holdning kan være, at de ikke kendte forfatterne på forhånd og ikke havde læst bøger af dem: *Elev 1: (..)F.eks. hvis det er en eller anden, anden forfatter jeg har læst mega mange bøger af og var fanget af de bøger, jamen så kunne det være fint nok på en måde.*

Det samlede initiativ har ikke givet de unge mere lyst til at komme på biblioteket:

H: (..)Har I fået mere lyst til at komme på biblioteket ved at få rundvisningen og møde forfattere derinde, altså det der skete i går?

Elev 2: Nej

Elev 4: Nej

Elev 3: Nej

En gruppe bekræfter, at det ville have set anderledes ud, hvis de var blevet inddraget og havde haft medbestemmelse i projektet:

H: Kunne man sige, at sådan et biblioteksbesøg (..)der skulle de have snakket med jer inden?

Elev 4: Ja.

Elev 3: Ja.

H: Og de skulle måske også have snakket med jer inden de lavede novellerne, så det måske var forfattere I læste, som skrev novellerne?

Elev 1: Ja, det kunne man godt have, hvad kan man sige, jeg tror, at vi alle sammen kunne have mere lyst til at læse de noveller så, hvis det stod til mig.

En anden gruppe mener dog, det ingen forskel ville have gjort:

H: (..) Kunne det have hjulpet, hvis man havde spurgt jer om, hvad I gerne ville se eller have noget at vide om nede på biblioteket? Ville det have gjort det mere spændende at være med?

Elev 1: Jeg ved ikke lige hvad man skulle spørge om dernede til dem på biblioteket?

H: Det lyder som, at man prøver at give jer lyst til noget, som I slet ikke har lyst til?

Elev 1: Ja.

SMS-novellerne har eleverne fået introduceret i rosende vendinger:

H: Hvad havde I fået at vide af jeres lærer?

Elev 4: At det var meget sådan indholdsmæssigt, at der var de gode og at de ville fange en sådan ret hurtigt.

De synes det er positivt, at novellerne er korte:

Elev 1: Altså, jeg vil hellere læse en SMS-novelle end bare og sidde og læse i en bog. Det kan godt blive lidt tørt, hvis man skal læse alle 200 sider, og at de kunne læse dem når de havde tid og lyst:

Elev 1: (..)jeg synes i hvert fald, at det var dejligt, at det var sådan små stykker, fordi så kunne jeg sådan, så læser

man dem lige hurtigt og så gik man bare videre(..).

Endelig reagerede de på at modtage SMS-novellerne udenfor skoletid og fra et ukendt telefonnummer:

Elev 3: Altså, jeg var mega bange, da vi fik den første, der flippede jeg sådan helt ud, fordi jeg vidste ikke hvem det var (..) Min veninde hun meldte dem til politiet.

Eleverne har altså en positiv indstilling til SMS-novellerne. Dog mener de, at de noveller de læste var kedelige:

Elev 4: (..) Det handlede bare meget om det samme, og de føler sig talt ned til af forfatterne: Elev 3: Det kan godt være, at de også kan sætte sig ind i at være ligesom os og sådan noget, men stavefejl og sådan noget, det var sådan lidt; 'Så mange stavefejl laver vi heller ikke' og sådan lidt som om, at vi var mega dårlige.

I det hele taget undrer de sig over, at etablerede og kendte forfattere ikke skriver bedre tekster:

Elev 4: (..) jeg tror, at han godt kunne have lavet den bedre(..) altså bare inddrage nogle af de ting, som han har erfaring med i stedet for at skrive sådan noget med, altså på den måde han skrev det på.

Grunden til at de læste dem, var da også udelukkende fordi de vidste, de skulle undervises i dem i skolen.

H: Hvorfor læste I dem?

Elev 3: Fordi vi skulle (..)

Elev 3: Fordi man skulle snakke om det i timerne.

(..)

H: Så det var slet ikke lysten der drev det?

Elev 4: Nej, det var bare med at tage sig sammen og så læse det.

De unges største kritikpunkt er, at novellerne var forvirrende at læse og finde rette rækkefølge i, fordi SMS'erne kom på forskellige tidspunkter og fra forskellige personer:

Elev 1: de var meget forvirrende og man blev bare bombarderet med 25 beskeder, og det var sådan 3 forskellige der skrev til en, så det var ikke til at finde rundt i.

Nogle opgav derfor at læse dem til ende: *Elev 1: (..) Det var nok midtvejs og så læste jeg ikke resten fordi jeg blev bombarderet og så kunne jeg ikke finde rundt i det.*

Nogle lærere samlede SMS-novellerne på et stykke papir:

Elev 4: Jamen altså, vi læste jo kun den ene på SMS, hvor de to andre, dem fik vi udleveret i papir.

De kan have gjort dette for at forhindre en forudset forvirring i den kommende undervisning eller på grund af praktiske årsager:

Elev 4: Ja, vi havde ikke rigtigt tid til at skulle vente der antal dage. Årsagen kan også være, at der i skolen er tradition for at læse i andre medier end mobiltelefonen. Noget de unge udtrykker egne ønsker og forventninger om:

Elev 3: Altså i skolen, der vil jeg helst have det på papir, det kan også være et stykke papir på computeren, men sådan, at det er sat op sådan. Uanset hvad har dette både forhindret, at mobilen blev inddraget i undervisningen, og at de unge læste novellen i realtid, hvorved de har mistet en vigtig pointe i SMS-konversationen.

SMS-novellerne har ikke givet de unge mere lyst til at læse:

Elev 1: Mhm. Altså jeg tror, at bare fordi jeg lige har læst en SMS-novelle, så tror jeg ikke at jeg har lyst til at gå hjem og læse en hel bog.

Nogle er åbne overfor muligheden, hvis inspirationskilden vel at mærke havde været bedre:

Elev 4: Altså ikke de noveller, men hvis der nogle andre nogle, der var bedre og måske handlede om sådan noget som unge mennesker, så kunne det godt være, at jeg gerne ville læse dem.

De unge kan se fordele i at læse SMS-noveller, fordi de er korte og overskuelige tekster, der gør, at de bliver fri for at læse en bog: *Elev 2: Jamen jeg vil gerne læse en SMS-novelle i skolen igen, så jeg ikke skal læse en anden bog.* Logisk mener de da også, at man skal overføre konceptet til læsning af længere skønlitterære tekster: *Elev 1: Ja, f.eks. hvis man cuttede sådan en hel novelle i sådan nogle små stykker (..) så fik vi den igennem sådan nogle dage, så tror jeg, at det ville hjælpe til at flere de læste det og sådan noget.* Dog mener de, i det store hele, at læselyst er en individuel ting, som det er svært at have indflydelse på:

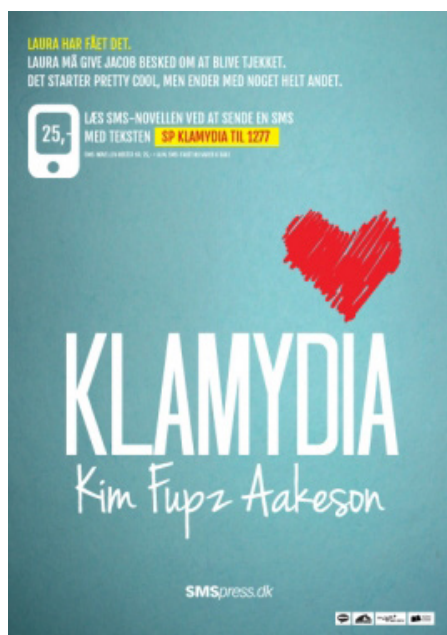
H: Ja. Hvis man så skulle øh, hvis I skulle give en af jeres venner lyst til at læse, hvad ville I så sige?

Elev 2: At... det kan man næsten ikke?

Elev 1: Ej

Elev 2: Med mindre han selv gider.

Elev 1: Det er ikke noget man rigtigt sådan kan påvirke



OPSAMLING

De unge er kritiske både overfor biblioteksbesøget, som de ikke synes har givet dem nye oplysninger, og overfor forfattermødet som de synes var uvedkommende, fordi de ikke fik større forståelse af novellerne, og fordi de ikke kendte forfatterne.

De kan se positive ting ved SMS-noveller, fordi de er korte og kan læses, når de har tid og lyst.

De oplever dog, at de konkrete SMS-noveller i projektet var kedelige, forvirrende og dårlig skrevet og har læst dem som lektier frem for af egen lyst.

Projektet som sådan har hverken givet de unge mere lyst til at bruge biblioteket eller mere lyst til at læse.

Hvis ønsket imidlertid er at få fat i unge, der ikke bruger biblioteket, så kunne en strategi være, at gå i dialog med dem om, hvad der interesserer dem samt at gøre sig overvejelser omkring, hvordan biblioteket kunne blive lettere tilgængeligt for dem. Evalueringen viser eksempelvis, at der kunne være en pointe i at lade biblioteket være til stede der, hvor de unge er. Såvel fysisk som på internettet og i sociale medier.

SMS
FIX



KONKLUSION OG DISKUSSION

Evalueringen af projekt SMS fix – din motivation til læsning viser, at projektet arbejder med en læsende gruppe unge. Det gælder såvel for den samlede gruppe unge som for de læsesvage unge, at alle anser sig selv for at være gode læsere og at de kan lide at læse.

Med den viden kan man spørge, hvorfor projektet har til formål at øge de unges læselyst? Svaret kan være, at læseundersøgelsen PISA 2012 har vist, at Danmark fortsat ikke ligger i top, når det handler om unges læsekompetence. Set i det perspektiv er det nødvendigt med indsatser, der fokuserer på at forbedre de unges læsning. Det er dog ikke sikkert, at de unge i projektet er enige i det, da de synes, de allerede læser og kan lide at læse.

Evalueringen viser også, at de unge hverken har tid til eller er interesserede i at bruge biblioteket. De spørger ikke bibliotekarerne om hjælp, og de synes, at de hurtigere og lettere kan finde den information, de ønsker, på internettet. Dertil kommer, at de anser biblioteket for at være et kedeligt sted med bøger.

Ud fra dette fremstår projektets formål om at højne de unges lyst til at bruge biblioteket som overordentlig vigtigt. I hvert fald for bibliotekerne, hvis de ikke vil tabe de unge som målgruppe. Svært er det dog at finde argumenter for, at de unge er lige så motiverede.

Sat således op hviler projektet på en interessekonflikt mellem projektholder: der ønsker øget læselyst og øget biblioteksbrug hos unge, og modtager: de unge der allerede synes, de har læselyst og ikke har lyst til at bruge biblioteket. Det kan være med til at forklare, hvorfor projektet ikke opnår sine formål: at skabe øget læselyst og lyst til at bruge biblioteket. Sagt med andre ord: Det er svært at løse et problem hos nogle, der ikke selv mener, de har et problem.

Eventuelt kunne projektet have draget fordel af, at man havde indhentet viden om målgruppens læse- og biblioteksvaner på forhånd og designet projektet efter dette. Ikke målgruppen generelt set, men den gruppe unge som projektet konkret er møntet på. Fokusgruppeinterviewene viser eksempelvis, at de unge enten har haft lille eller slet ingen viden om de forfattere, de har læst SMS-noveller af, hvorfor det efterfølgende forfatterbesøg ikke imponerer dem. Havde de været med til at vælge forfatterne, kunne novellerne måske have været mere interessante for dem. Projektet kunne også have draget fordel af at fokusere på ét i stedet for to formål: enten øget læselyst eller øget bibliotekslyst. Det kunne have skærpet den viden, der blev indhentet forinden, og gjort at man kunne afprøve forskellige metoder til at opnå formålet.

Projektet er nytænkende i sin metode, hvor mobiltelefonen spiller en central rolle som formidler af skønlitteratur. Det er godt set og tænkt at inddrage den, da de unge, noget der bekræftes af såvel den nærværende som af andre spørgeskemaundersøgelser af unges medievaner, typisk har en mobil eller smartphone og ofte læser på den. Endvidere viser fokusgruppeinterviewene, at de unge primært og gerne læser i digitale og sociale medier. Bogen er et klodset og tidskrævende medie, som ikke tiltaler dem. De unge er altså glade for, vante med og ivrige brugere af mobiltelefonen som medie for læsning, og hvis man ønsker at skabe lyst til noget, er det selvsagt godt at tage afsæt et sted, hvor lysten allerede er til stede.

Dog viser evalueringen, at det at sende SMS-noveller via mobiltelefonen ikke giver de unge mere lyst til at læse. Det indikerer, at et projekt ikke er garanteret succes, selvom det bygger på, hvad undersøgelser viser. Årsagen kan dog også være, at novellerne ikke er gode nok – noget nogle af de unge peger på – eller at de unge, som spørgeskemaundersøgelsen også viser, primært bruger mobiltelefonen til dialog og til at følge med i, hvad der sker omkring dem. Størstedelen af deres læsning baserer sig altså på kommunikative formål fremfor på læsning af skønlitteratur.

Det betyder, at SMS-novellerne er nyt læsestof på mobilen, der kræver at de unge udvikler nye læsestrategier. Det afspejler sig tydeligt i deres såvel positive som negative kritik af SMS-novellerne. Nogle finder dem nye og spændende og lette at læse, fordi de er korte og overskuelige. Andre kritiserer dem for at være svære at finde rundt i, samt at deres læsning forstyrres af de andre ting, der er på mobiltelefonen.

Endvidere afspejler det sig i lærernes reaktion på novellerne, hvor eleverne fortæller, at flere har printet dem ud på et stykke papir, formentlig for at skabe overblik. Det har betydet, at en vigtig pointe i SMS-novellerne er gået tabt: De er ikke blevet læst i realtid, som en konversation mellem to eller flere personer, og de er ikke blevet læst i det medie, de er skrevet til. Om papirformen er valgt til på grund af elevernes eget udtrykte ønske, i spørgeskemaundersøgelsen skriver mange eksempelvis, at de hellere vil have de skønlitterære tekster i papirform. Om den er valgt på grund af en skolekultur om, at læsning skal foregå på printet materiale, eller om den er valgt, fordi SMS-novellerne ikke fungerer i mobil-mediet, giver undersøgelsen os desværre ikke viden om. Resultatet er dog, at projektholder, lærere og de unge har fået begrænsede erfaringer med læsning af skønlitteratur på mobiltelefon.

Mobiltelefonen har gjort det muligt at sende de unge SMS-novellerne uden for skoletid. Det er et godt valg, idet læsning i fritiden som oftest er læsning, man vælger at bruge tid på af egen fri vilje – altså af egen lyst. Reaktionen var, at SMS-novellerne affødte de unges overraskelse og undring: hvem skrev den mystiske besked fra det ukendte telefonnummer? At sende dem novellerne uden for skoletid fangede altså deres opmærksomhed og pirrede deres nysgerrighed. Novellerne blev også præsenteret af lærerne i skolen, hvorfor de unge vidste, at de skulle bruge dem i undervisningen. Både som analysegrundlag og som afsæt for spørgsmål til forfatterne bag novellerne. Mens nogle opfattede dette som noget spændende og nyt, kunne andre generelt ikke lide at analysere, og ville derfor helst have været bearbejdelsen af novellerne foruden.

Interessant er, at SMS-novellerne er blevet præsenteret og læst i to forskellige "rum": fritidens og skolens. Mens nogle elever anser læsning i skolen som en pålagt læseaktivitet, og læsning i fritiden som noget lystbåret, mener andre elever ikke, at der er nogen forskel. For dem kan lektier være lige så lystfyldt læsning som læsning i fritiden. Da projektet har til formål at give eleverne læselyst, er det interessant at se, hvordan de unge opfattede læsningen af SMS-novellerne. Blev de læst af egen lyst, som påduttet lektie eller som begge dele? Spørgeskemaundersøgelserne

og de efterfølgende fokusgruppeinterview viser, at de unge primært, og at de læsesvage unge entydigt, læste novellerne som forberedelse til undervisningen, altså som lektier. Man må derfor formode, at det, at skolen var del af projektet, har haft stor betydning for de unges oplevelse af SMS-novellerne. Det kunne have været interessant at undersøge, om de unge ville have haft et andet syn på novellerne, hvis de udelukkende havde modtaget og læst dem i deres fritid og hvis de ikke havde skullet analysere dem.

Projektet henvender sig til en målgruppe, som biblioteket har svært ved at få fat i. Det understreges med al tydelighed af spørgeskemaundersøgelserne. De unge gider ikke biblioteket, og projektet giver dem ikke mere lyst til at komme der. Endvidere virker de ikke åbne overfor at ændre deres opfattelse af biblioteket, da de ikke mener, rundvisningen giver dem viden, som de ikke havde i forvejen.

I stedet vil de gerne bruge tid på ting, der interesserer dem. Da den personlige interesse er drivkraften her, er det dog svært at sige noget generelt om, hvad der interesserer unge. De vil også gerne have, at de ting, der interesserer dem, skal være let tilgængelige. Eksempelvis henter de hellere litteratur på internettet end på biblioteket og roser SMS-novellerne for, at blive leveret direkte til dem på mobiltelefonen, samt for at komme i små bidder, hvilket gør læsningen hurtig og let.

Man kan sige, at de unge tegner et billede af sig selv som nogle, der ikke gider andet end det, der lige interesserer dem, at de er svære at blive kloge på, fordi deres interesser er så personligt bundet og endelig, at de stiller store krav til tilgængeligheden af det, de skal bruge tid på.

Som bibliotek kunne man kaste håndklædet i ringen og i stedet bruge kræfterne på at arbejde med målgrupper, hvor udgangspunktet er mere positivt. F.eks. en gruppe som allerede viser biblioteket interesse. Det kunne være grupper der har alder, køn, interesser eller andre ting til fælles.

Hvis ønsket imidlertid er at få fat i unge, der ikke bruger biblioteket, så kunne en strategi være, at gå i dialog med dem om, hvad der interesserer dem samt at gøre sig overvejelser omkring, hvordan biblioteket kunne blive lettere tilgængeligt for dem. Evalueringen viser eksempelvis, at der kunne være en pointe i at lade biblioteket være til stede der, hvor de unge er. Såvel fysisk som på internettet og i sociale medier.

Ligeledes kunne det være relevant at gøre sig overvejelser over, hvilket billede det givne projekt skal tegne af biblioteket. Det nærværende projekt formidler skønlitteratur og inddrager kendte forfattere, som de unge møder på biblioteket. De kan derved ledes til at få et billede af biblioteket som et sted med skønlitteratur. Et billede som er både begrænset og forældet i forhold til hvad Aalborg Hovedbibliotek tilbyder og hvordan det fremstår, men som fint bekræfter og understøtter den erindring, de unge har fra de var små.

Endelig kunne det være interessant, hvis man fulgte de unge, der ikke bruger biblioteket, for at undersøge deres eventuelle fremtidige brug af biblioteket. Evalueringen viser, at de er kommet der som børn og det kunne være interessant at se, om de tager denne tradition med sig og bliver biblioteksbrugere igen når de selv får børn – og i så fald hvordan. Eller om de som voksne fastholder deres nuværende vane med ikke at komme der? Det vil give viden om, hvorvidt og hvordan biblioteker fastholder brugergrupper.

Projektet er primært møntet på læsesvage unge. Fokusgruppeinterviewene viser, at de i deres forståelse af sig selv som læsere, deres holdning til biblioteket og til projektet som sådan ikke adskiller sig væsentligt fra de øvrige unge, der deltager i projektet. På den måde underbygger interviewene de holdninger og opfattelser, der ekspliciteres via de to spørgeskemaundersøgelser og vice versa.

Dog sætter det et spørgsmålstejn ved, om projektet er særlig henvendt til eller egnet for læsesvage? Dette understøttes af, at ingen af de læsesvage unge kommenterer på novellerne som særligt letlæste, og at ingen af dem giver udtryk for, at mobiltelefonen som formidlende platform har givet dem mulighed for at anvende læsestøttende programmer, når de skulle læse novellerne.



At projektet i særlig grad henvender sig til læsesvage synes altså ikke at være tydeligt for de læsesvage selv.

Der kan være en vigtig pointe i det, da projektholdernes intention netop var at lave et projekt, hvor den primære målgruppe skulle inddrages på lige fod med de øvrige deltagere. Dog synes de læsesvage unge at have en mere negativ indstilling til projektet end den samlede gruppe unge. De synes ikke om novellerne, nogle føler sig endda talt ned til og undrer sig over, at forfatterne ikke kunne skrive bedre tekster og endelig mener de ikke, at projektet har givet dem mere læselyst eller lyst til at bruge biblioteket. Trods projektet er lykkedes med ikke at få de læsesvage elever til at føle sig udstillet eller særlig tilgodeset, indfries dets formål altså ikke i forhold til dem som hovedmålgruppe.

De læsesvage unge er alle udvalgt af deres pågældende skole til at deltage i fokusgruppeinterviewene. Man må derfor formode, at skolen har påvist nogle læsevanskeligheder hos dem, på trods af at de ikke selv finder det svært at læse. Et bud på de forskellige opfattelser af de unges læsning kan være, at de unge ikke oplever læsning som en hæmsko for deres hverdag og daglige liv, mens skolen kan se, at deres læseniveau ikke er godt nok til at klare den faglige læsning og den læsemængde som eksempelvis gymnasiet kræver. Det handler altså om, hvilken forståelse af læsning der ligger til grund, og at forståelsen af læsning er forskellig alt efter, om man spørger de voksne, der omgiver de læsesvage unge eller de læsesvage unge selv. Set i det lys kunne man i projektet havde draget fordel af at have indhentet viden om, hvor læsesvage unge møder særlig succes, udfordringer eller barrierer i forhold til deres læsning, og hvordan man kunne imødekomme dette med henblik på at give dem øget læselyst. Her kunne en pointe være at se nærmere på, hvorfor de forholder sig kritisk til novellerne. Har de særlige ønsker og præferencer som læsesvage når det handler om valg af læsestof? Eller er de blot lige så kritiske som deres jævnaldrende?

Samlet kan man sige, at projekt SMS-fix - din motivation til læsning sandsynligvis ville have nået meget længere i forhold til at opfylde sine formål, i fald man havde undersøgt og inddraget viden om sin målgruppe. Både inden projektstart og under selve afholdelsen af projektet. Ikke efter projektet var blevet afholdt. I så fald kunne projektet både være blevet udviklet i designfasen og i takt med, det blev udført, hvilket kunne have været med til at fokusere og kvalificere det.

Projektet har dog, i kraft af sine formål om at skabe læse- og bibliotekslyst, især hos læsesvage, i kraft af sin målgruppe: unge mennesker samt i kraft af sin nytænkende metode: SMS-noveller der leveres i fritid og skoletid, sikret et grundlag for at indhente viden om en bred vifte af emner, der med sikkerhed vil være væsentlige for projekter med lignende profiler.



Henriette Romme Lund
Nationalt Videncenter for Læsning - Professionshøjskolerne

VEJLEDNING I AT SKRIVE

SMS-NOVELLER TIL LÆSESVAGE UNGE

Sproget:

Alt for mange tænker i lix – og lav lix, og det går ud over sproget og dermed læsetilgængeligheden. Egentligt handler det om at skrive en tekst, som man hurtigt kan læse, og som derfor er klar og ikke for indforstået.

1. Sproget skal være præcist og almindeligt skriftsprog
2. Brug punktum ofte
3. Brug sideordnede sætninger. De er lettere tilgængelige end underordninger
4. Underordninger må helst kun være i et niveau
5. Når der bruges stedord, må det klart fremgå, hvem de viser hen til
6. Brug aktive former af udsagnsord i stedet for passive
7. Lange ord kan være vanskelige at læse, men er det almindelig kendte ord og ord fra læserens ordforråd er de OK.
8. Det skal være tydeligt, hvem sms'en er fra, så læseren med det samme kan fastlægge sit person-perspektiv.

Formen:

1. Udnyt sms-formen (overraskelse, forventning, tidsafhængigheden, talesprog)
2. Hvad er konflikten?
3. Personer: hvor mange personer, alder, karakteristika?
4. Sprog: skal der skrives sms-sprog eller korrekt sprog?
5. Tidsrummet: hvor lang tid skal novellen udspille sig over?
6. Tidspunkter: på hvilke tidspunkter skal sms'erne komme?

VEJLEDNING I AT FORMIDLE

SMS-NOVELLER TIL LÆSESVAGE UNGE

Målgrupper:

1. Biblioteksbrugere
2. Ikke-biblioteksbrugere
3. Forældre til læsesvage unge

Formidling på biblioteket til gæster – de læsesvage unge og deres forældre:

Sprog:

Det er vigtigt at finde den rigtige tone – det skal fange og italesætte læseudfordringen fra en positiv og ”nede på jorden” vinkel. Samarbejd med lokale læsevejledere og læsesvage unge om at finde det rigtige udtryk.

Kanaler:

Storskærme, plakater, flyers, hjemmeside.

Fysiske materialer til læsesvage unge skal stå samlet – men lige ved siden af anden litteratur til unge, så man som læsesvag stadig kan stå og kigge bøger ”det rigtige sted”.

Ved de fysiske materialer lægges flyers, sættes plakater op og er der en skærm i umiddelbar nærhed kan denne bruges til at formidle tilbuddene til målgruppen.

Formidling til ikke-biblioteksbrugere:

Rigtig mange af de læsesvage unge er ikke biblioteksbrugere.

Ikke-biblioteksbrugere skal mødes, der hvor de er:

- Folkeskolen
- Gymnasiet
- Teknisk Skole
- Handelsskolen
- Foran computeren

Kontaktpersoner på skolerne og deres kanaler:

- Underviserne (eget fagforum, skoleintra, Lectio)
- Læsevejlederne (eget fagforum, skoleintra, Lectio)
- Skolebibliotekarerne/gymnasiebibliotekarerne (eget fagforum, skoleintra, Lectio)

Form:

At opleve biblioteket selv er altid nummer 1.

Invitér til rundvisninger med fokus på services overfor læsesvage unge, inviter til klubaktiviteter på biblioteket (spil, manga m.m.), inviter til events for unge – lavet i samarbejde med de unge selv.

Når de unge er på biblioteket skal de have materiale med hjem: f.eks. postkort med QR koder til lister over materialer. Listerne skal være sat lækkert op og der skal være adgang til at reservere dem direkte.

Foran computeren:

Information via lokal musikradio – indled et samarbejde med den lokale musikradio om at komme i studiet og fortælle om bibliotekets tilbud.

Viral reklame via YouTube – indled f.eks. et samarbejde med en ungdomsklub eller skole med videoundervisning om at finde den helt rigtige skæve idé. De unge vil selv producere og dermed også sprede det i deres netværk.

Ung til ung

Det, der virker allerbedst er, hvis man kan få de unge læsesvage selv til at formidle til andre læsesvage unge.

Indled f.eks. et samarbejde med en lokal undervisningsinstitution, ungdomsklub, sportsklub. Invitér de unge ind på biblioteket til en event lavet i samarbejde med dem, hvor man samtidig præsenterer alle de tilbud, der har interesse for målgruppen og heri tilbuddene til læsesvage.

LITTERATURLISTE

- Danskernes Kulturvane
Udarbejdet af Epinion og Pluss Leadership for Kulturministeriet, 2012
- Tal om børnekultur, en statistik om børn, kultur og fritid
Udarbejdet af Trine Bille og Erik Wulff,
AKF Amternes og kommunernes forskningsinstitut og Børnekulturens netværk, 2004
- Hvad skaber en lystlæser? En undersøgelse gennemført i et samarbejde mellem Gentofte Bibliotekerne og Center for Børnelitteratur
Rapport, Gentofte Bibliotekerne, 2007
- Northern lights om PISA, 2009
- PISA, 2009 – Danske unge i en international sammenligning.
AKF Amternes og kommunernes forskningsinstitut, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, SFI Det nationale Forskningscenter for Velfærd
Niels Egelund (red), 2010
Bind 1 – resultatrapport
Bind 2 – teknisk rapport
- Unges medie – og museumsbrug, sammenhænge og perspektiver
Christian Kobbernagel, Kim Chrsitan Schrøder og Kirsten Drotner, DREAM (Danish Research Centre on Education and Advanced Medea Materials), maj 2011
- Unges mediebrug.
Valgretskommissionen c/o DUF, Kirsten Drotner, Syddansk Universitet, 2011
- A European Research Project: The Appropriation of New Media by Youth
European Commission, Information Society and Media, Mediapro, 2006
- Hastrup, Kirsten. Rubow, Cecilie og Tjørnhøj-Thomsen, Tine: Kulturanalyse – kort fortalt
SamfundsLitteratur, 2011
- Kvale, Steinar og Brinkmann, Svend: Interview – introduktion til et håndværk
hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 2010
- Madsbjerg, Sigrid og Lund, Henriette Romme: Læselyst og læring
Dansk psykologisk Forlag, 2010
- Olsen, Henning: Guide til gode spørgeskemaer,
Socialforskningsinstituttet, 2006



NATIONALT
VIDENCENTER
for LÆRING
PROFESSIONSHØJSKOLERNE



HASSERIS GYMNASIUM



AALBORG
BIBLIOTEKERNE